

Népszerűtlenség.

Gal. 1:10.

Isten szolgája mindig népszerűtlen az emberek előtt. Nem is lehet másként. Közülük mindenki tudja, hogy ő olyan szolgálatra van elkötelezve, melyet ez a világ értéke szerint soha sem fog tudni megbecsülni. Olyan kincsek birtokában van és oly javakat kínál, melyek ennek a világnak szemében keveset érnek és még kevesebbet hoznak. Aki arra szánja magát, hogy Isten változhatatlan és megalkuvást nem tűrő akaratát hirdesse ennek a világnak, melyben az emberi gőg és önzés mindent szívesen hall, csak azt az egyetlen üzenetet nem, mely saját bűneinek visszataszító képét mutatja meg neki: az készen legyen arra, hogy ez a világ ellenségének tartja, és népszerűtlenség, gyűlölet és harag leszen osztályrésze.

S ha számon vesszük, hogy *ma* milyen helyzete van ebben a világban Isten Igéje hirdetőjének, sokan tudnának fájó példákat mondani arról, hogy a próféták ma is a világ gúnyjával és gyűlöletével találkoznak. Egész gyülekezetek sokszor alattomos, sokszor nyílt ellenszenvé, akadályozása, az általunk képviselt gondolat ellen való kemény szegülése sok lelkipásztor életét teszik keserűvé és idézik emlékébe a prófétasorsot, a meg nem értett, gyűlölettel és bosszúsággal illetett próféták sorsát.

Mégis, mikor erre az ígére gondolunk és gondolunk arra, aki először mondta ezt az ígét, hogy, „ha embereknek akarnék tetszeni, nem volnék Krisztus szolgája“, szükséges nagyon komolyan magunk elé idézni két gondolatot, hogy megoltalmazzuk magunkat ennek az ígének hamis és megtévesztő értelmezésétől. Mert ez a kijelentés egyuttal nagyon komoly és súlyos ítéletet is foglal magában, melynek világánál meg kell vizsgálnunk tetteinket és életünket.

Az egyik gondolat az, hogy ezt az ígét csakis az veheti az ajkára, aki lelke legmélyén állíthatja, hogy ő csakugyan Isten Igéjének sáfára és Krisztus tanubizonysága ezen a világon.

Akinek a fejére azért száll csakugyan a világ gyűlölete, aki azért népszerűtlen az emberek előtt, mert csakugyan Isten változhatatlan örökkévaló Igéjét szólja és képviseli. Nem az élet apróbb és nagyobb kényelmei után fut. A gyülekezete tagjainak a haragja nem azért száll rá, mert összeférhetetlen, vagy mert hanyag, vagy önző, saját hasznát és előmenetelét mindenek felett tartó. Ha az összeütközés elve nem abban van, hogy elégedetlen a külső javakkal, melyekről ugyanez az apostol így ír: „mikor nálatok voltam és szükölködtem, nem voltam terhére senkinek!” Minden olyan összeütközés a világgal, melyben a saját hasznunk, külső életünk, tekintélyünk képezi az összeütközés pontját és azért nem akarunk tetszeni az embereknek, mert a világi hiúság és kevélység ördöge bánt bennünket, nem Istentől van, csak az az egyetlen egy, mikor olyan engedelmesen szolgáljuk az Isten Igéjét, hogy ebben a szolgálatban talál a világ botránkozásra és megütközésre valót. Boldogok, akiket igazán azért háborgat és gyűlöl a világ, mert az Isten Igéjét hirdetik, s akik nem akarnak tetszeni a világnak és embereknek, de életük egyetlen célját és erejét képezi az, hogy kedvesek legyenek a Krisztus előtt, mint az Ő hűséges sáfárai.

És ebből jön a másik gondolat, mely megtanít arra, hogy milyen alázatosan és hűséggel kell és lehet vállalni azt a népszerűtlenséget, mely a Krisztus evangéliumának boldog hirdetéséből fakad. Aki a Krisztusért visel háborúságot, akit azért nem szenvedhetnek az emberek, mert hűséges szolgája az Ő Urának, annak a jellemvonása az igazán nagy és hűséges alázatosság és minél hívebben szolgálunk neki a népszerűtlenség, harag és gyűlölet árjában, annál tovább haladunk az alázatosság leckéjében. „Nem akarok az embereknek tetszeni“, ha eleinte ez a szó a büszke magabazártság, a magas megbizatással való rendelkezés, a felsőbb hívatottság kevély tudatának a szava volt, a Krisztusnak való szolgálat és az érte való szenvedés és megvettetés iskoláján át lassanként a hálás öröm kifejezésévé válik: nem másnak akarok szolgálni, egyedül az én Uramnak, aki engem kiragadott az egyedülvalóságból, amit a saját gögöm okozott és magával való boldog együttlétben megmutatta nekem az én függetlenségemet mindentől és mindenkitől, hogy senkié se legyek, hanem az Ővé, az Ő örök szolgálatára.

S akkor a Neki való szolgálatban megtalálom azokat, akik egyek velem Őbenne és akiket épűgy nem akar elismerni a

világ, mint engem, mert nem ismeri Őt s akiknek az alázatos munkájában megmutatja nekem is az Ő áldott akaratát. I. L.

Élet és munka.

Prédikátornak való imádság.

„Óh hűséges Isten, az Úr Jézus Krisztusban kegyelmes Atyám! ki engemet szegény, méltatlan szolgálódat Szent Igédnek hirdetésére hívtál és ahoz tartozó rendes eszközökkel meg is koronáztál: kérlek tégedet, hogy engemet e nagy tisztnek végbevitelére alkalmatlan szolgálódat, Szent Lelkednek kegyelme által jobban is naponként készítsd el, hogy a te titkaidnak hűséges Sáfára lévén, nem nyereségnek okáért; hanem egyedül szent Nevednek dicsőségére, az én gondviselésem alá bocsáttatott juhaidat, szent Igédnek zsiros mezején legeltessem: a gyenge erőtlenekeket megerősíthessem; és az eltévedteket parancsolatidnak ösvényére hozhassam. Szent Lelkedet én hozzám küldd el és az én szájamat kegyelmednek tüzével illesd meg, hogy tudhassam szent Igédben letett akaratodat kimondani. Óh Uram! tégy engemet vigyázóvá a te néped között; adjad, hogy az istentelent megintsem és a hamissakat a te utaidra tanítsam; hogy ők te hozzád megterjenek és téged élő örök Istent megismerjenek: hogy eképen a te Országod ő benne öregbedjék: cselekedjed Uram, hogy életemet akaratod szerént szabván, az Isten szerént való életben és a megtérésnek cselekedetiben jó példaadó lehessen a te néped között: ne legyek ellenségim előtt, istentelen társalkodásommal alkalmatosság a te Nevednek káromlására: hogy valamimódon (holott én másnak prédikálok) gonosz életűnek ne találtsam. Adjad óh én Istenem énnekem és minden hallgatóimnak a te Szent Lelkedet, hogy az igaz hitben, bizonyos reménységben és fiúi félelemben napról-napra nevedjünk, egymáshoz való szeretetünkben és igaz vallásunkban mindvégig megmaradjunk: és holtunk után közönségesen, mikor a Lelki Pásztoroknak Fejedelme, az Úr Jézus Krisztus megjelenik, a dicsőségnek meghervadhatatlan koronáját az ő kezéből elvehessük. Hallgass meg engemet szerelmes Atyám! ugyanezen te szent Fijadnak Nevében, ki Te veled és a Szent Lélekkel él és uralkodik egy Istenségben mind örökké, Amen.“

(Diószegi K. István imádságoskönyvéből.)

Paul Gerhardt.

I.

Kétszázötven esztendeje halt meg az evangéliumi protestantizmusnak Luther s a református Tersteegen mellett legnagyobb egyházi énekköltője: Paul Gerhardt. Énekei közül egy párat az erdélyi református egyházi énekeskönyvben, az „Ifjú Erdély” által kiadott pompás gyűjteményben* s az erdélyi protestánsok által is szeretettel használt Hozsánnában is találunk. A magyar evangélikusok énekeskönyvei bármelyikének rendesen a törzsét teszik a Gerhardt énekei. Egy bizonyos, hogy valamennyi protestáns énekeskönyv legszebb darabjai s legszívesebben énekelt énekei közé tartoznak. Szerzőjük nemcsak mély, erőteljes kegyességgel, de finom, gazdag művészi hajlammal s erővel megáldott költői lélek s így énekeiben természetszerűen tud Istenéhez szállni a hívő lélek; általuk azonban nemcsak a hívő lelkek vagy közösségek tudják kifejezni legszemélyesebb, legbensőbb érzéseiket, de ezek a csodálatos énekek titokzatos, földöntúli varázserővel lesznek úrrá a már-már közömbössé, sőt hitetlenné vált lelkeken is. Szinte mindegyik Gerhardt éneknek külön története van ilyen szempontból. A híres „Befiehl du deine Wege... (Bizzad minden útadat...)” kezdetű ének határsáról kegyes történetek szólnak. A kiváló katechéta, Hermann Tögel *Bilder deutscher Frömmigkeit* című könyvében három olyan történetet mesél el, melyek ennek az éneknek a varázsserejéről beszélnek: Egy tizenhét éves diák halálos óráján arra kéri atyját, hogy olvassa föl neki; egy hetven éves anyóka, kinek még öregebb élettársa az utolsó napok mérhetetlen szenvedéseit éli, ezzel az énekkel vigasztalódik; egy szabadelvű kegyes lelkész, kit szabadelvűsége miatt a fölfüggesztés veszélye fenyeget, egy nehéz tárgyalás után, melyben arra akarták rávenni,

* *Zengjen hálaének, „Élő könyvek.”* 5. sz. „Ifjú Erdély” kiadása. Kolozsvár, 1926. Kapható az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában. (Ára 25 lei.)

hogy tagadja meg önmagát, hazafelé menet csöndesen biztatja magát általa a kitartásra, lelkiismeretéhez való hűségre.

Mind a három történet arról tesz bizonyosságot, hogy énekünk azt a legmélyebb keresztyén élményt tudja kifejezni, melyről a római levél így beszél: „Akik az Istent szeretik, azoknak mindenek javokra vannak.“ Mind a három magátvigasztaló jól tudja, hogy Isten a külső körülményeket, melyek a belső, rettenetes fájdalmat kiváltották, nem változtatja meg, de azt is tudják, hogy Isten akarata végeredményben övéinek diadala, a jó föltétlen uralma s hogy csak egy bizonyosság, elnyugtatás, mély öröm van ezen a világon: Isten jósága. Erről tudott ő énekelni, s ezt tudja velünk átélelni. Ez a titka költészete varázsának s ez az áldása is.

Ennek az alkalmi írásnak az a célja, hogy a 250. év távolán át költőnk életét, személyiségét, költészetét vázolja sziveket hódoltasson meg rajta keresztül Istennek.

*

Paul Gerhardt 1607-ben született s így ifjúsága és férfikora kezdete, majd élete delének egy része a harminc éves háború idejére esett. Tizenegy éves gyermek volt, mikor a háború megkezdődött s mire befejeződött, mint nehéz, nyomorúságos életben megérett férfi állott hivatása kezdetén. Mert csak 44 éves korában lett lelkipásztorrá. Addig ide-oda hányódott, élete a köz szempontjából jelentéktelen volt, alig is tudunk valamit addigi élete körülményeiről. Élete története itt válik ismeretesebbé s ezt a tényt is egy nem tőle kiinduló, külső esemény hozza létre. A nagy, református világejedelem, Frigyes Vilmos, hivatalvesztés terhe alatt tiltotta el a protestáns lelkészeknek, hogy egymás felekezete ellen prédikáljanak. A felekezeti villongások, melyeknek azonban komoly alapja is volt, még nem ültek el s bár Paul Gerhardt „békeszerető theologus“, mégis az orthodoxia lutheránus papja volt, aki ha berlini hívei kijelentése szerint „sohasem gyalázta is a reformátusokat s általában véve egyetlenegy lelket nem támadott meg sem szóval, sem tettel“, kötelességének tartotta mégis felekezete érdekében ellenszegülni a felsőbbség azon parancsának, hogy írásbelileg mondjon le a kálvinizmus, s a synkretizmus ellen való prédikálásról. Így el kellett hagynia állását s bár a brandenburgi rendek s berlini polgárság kérésére Frigyes Vilmos visszahívta Berlinbe, sőt bizva benne, kivételesen még a nyilatkozattételtől is fömentette,

a megbántott Gerhardt nem tért vissza. Pedig az életben eddig is súlyosan megpróbált embert egyik csapás a másik után érte éppen ebben az időben. Felesége folyton betegeskedett, négy gyermeke egymásután halt meg; öt közül a negyedik pár hónappal felfüggesztése előtt. A finom lelkiismeretű, érzékeny Gerhardt kemény és határozott férfi volt. Megható olvasni feleségének bibliájukba írt, erre az ügyre vonatkozó feljegyzéseit:

„1665. szeptember 24-én. Pihenj csöndesen, kicsi Kristó-funk; hiszen tudtam, hogy a mennyben van elkészítve kicsiny bölcsőd. Most már három kicsi testvéred s nagyszüleid mellett fogsz feküdni s aludni. Hogy fognak örvendeni, mikor megérkezel — és hogy sír az édesanyád! Uram, kezed még fel tudja száritani ezeket a könnyeket! Nézd, Uram, egy gyermekünk még él és tovább maradt meg, mint a többi négy. Ha még egyszer házunkba jön a halál angyala — Uram, akkor értem küldjed! Nagyon fáradt és gyenge vagyok! — „Szabadításodra várok Uram!” (I. Móz. 49. 18.)

„1666. február 6-án. Ma fosztották meg kedves uramat hivatalától. Még ez a próba is! Az én erőm nagyon kevés, de az Úr tudja, hogy mennyit tudok még elviselni. Tarts ki, Gerhardtom, ne szégyeld a Krisztus evangéliumát, tégy jó bizonyosságot szüntelenül, sok tanu előtt. Követlek a nyomorba, pusztaágba, gondba és a halálba is. Ne féj azoktól, akik a testet megölhetik, de a lelket nem tudják megölni. Gerhardt, én tudom, hogy te sohasem dicsekszel, mert szelid vagy és alázasatos szívű; de most dicsekedj hangosan és buzgón, — dicsekedj az Úr Jézus Krisztussal! Maradj hűséges Hozzá, ne tekints engem s gyermekünket; hisz' Isten akarata nélkül egy verebecske sem eshetik a földre, mi sem fogunk éhenhalni. Tarts ki Gerhardtom, amíg elérkezel a Sion hegyéhez az élő Istennek városába, a mennyei Jeruzsálembe, sok ezer angyal seregébe, a zsengek gyülekezetébe, akik fel vannak írva a mennyben; Isten áldjon meg Gerhardtom! Most érzem, milyen nagy vagy te és milyen semmi vagyok én, a te szegény szolgád.“

Gerhardt csöndes, munkás életét mint lübbeni archidia-konus folytatta. Amit róla még tudunk, néhány apró semmiség: hogy lübbeni lakása kezdetben nem tetszett s hogy lübbeni háztartásában nem ivott idegenek által készített sört. A nagy választófejedelemmel való konfliktusa óta alig énekelt.

Felesége, ez a mély hitű, talán még nálánál is inkább

megpróbált hűséges hitves, 1668. február 29-én a következő sorokat írta bibliájukba : „Tegnap este egy kis vért hánytam, ami enyéimet nagyon megijesztette. Megnyugtattam őket, hogy más-különben nincs semmi bajom, De ma érzem, hogy erőm perc-ről-percre fogy. Ijesztő lehelet suhan át tagjaimon, hogy meg-fagyasszon. Bizonyára követ, ki föl akar hívni. Legyen meg hát, Uram, csak engedd, hogy legyőzhessem szívem gyöngesé-gét. Reád bízom drága uramat és gyermekemet, akit szegény bűnös leányodnak nagy kegyelmedből meghagytál. Testemet, lelkemet kezédbe teszem le! Nem bírok többet — reszket a kezem! „Nekem az élet Krisztus és a meghalás nyereség.“ (Fil. I.21.)

A hű hitvestársat 1676. június 7-én követte az örökkévaló hazába férje.

Járosi Andor.

Tervezet az egyházi törvények revíziójához.*

1. A romániai magyar ref. egyházat, mely hitében a II., helvét Hitvallás és Heidelbergi Káté alapján áll, szervezetében és igazgatásában a zsinatprezsbiteri elveket alkalmazza, alkotják minden, Románia területén élő, magyar nemzetiségű egyénekből álló egyházközségek melyek tagjai ezen egyház szertartásai szerint és hitében keresztteltek meg, hitükről a konfirmációban vallást tettek és ezen anyaszentegyház hite és szabályai szerint élnek.

2. A magyar ref. egyház hitének és életének zsinórmértéke gyanánt a teljes Szentírást fogadja el, mely Istentől ihletett s melyben meg van mindaz, ami üdvösségünkre szükséges. Az egyház egyedüli feje az Úr Jézus Krisztus, akinek az írott és élő igéje alapján az anyaszentegyház az arra közakarattal választott szolgál által kormányoztatik. Az anyaszentegyház célja lévén Isten országának a földön való munkálása úgy az egyéneknek, tagjainak lelkében, mint azok társadalmi együttélésében, Isteni Urának akarata szerint mindeneket tanit az Ő igéjére és nevel a ker. életben azon utak és módok szerint, melyeket erre jelen törvény kijelöl. Az anyaszentegyház Istentől az Ő igéjében nyert hatalma és kötelessége szerint öröködik afelett, hogy tagjai az Istennek tetsző életben előhaladjanak s ugyancsak e hatalom és kötelesség érvénye által a jelen törvényben megjelölt módon fegyelmet gyakorol azok fölött akik ettől eltérnek.

3. Az anyaszentegyház egy polgári községben lakó tagjai egy-egy gyülekezetet alkotnak, hogy ezáltal a közösség erejé-

* Ez a tervezet kísérlet arra, hogyan tudjuk az egyház munkájába a belmissziói munkákat beiktatni szerves alkotórész gyanánt, azért van itt csak az egyház munkájára vonatkozó rész kidolgozva. Mikor azonban ezt megkíséreltük, akkor láttuk, hogy ez csak úgy lehetséges, ha egyházunk törvényeinek alapelvei is átdolgozás alá kerülnek, vagyis lehetetlen beiktatni e munkákat az egyház hitelvi alapjának, tagságának, életének fixirozása nélkül. A tervezet természetesen sok olyan kérdést hagy nyilva, melyek még vitára adhatnak okot, sőt sok ilyen vita anyagát képezhető kérdést tartalmaz. De épen azért közöljük, hogy alkalom legyen ez egyházunk minden hivatalosának, hogy a kérdésekkel foglalkozzék és azokra vonatkozólag véleményét alkosson. Megjegyezzük, hogy a tervezetben döntő az egyház fogalmára, hitelvi alapjára és tagságára vonatkozó első rész, s a többi csak ebből önként következik.

Erdemi, rövidre fogott hozzászólásoknak lapunk ebben az évfolyamban szivesen ad teret.

vel hivebben szolgálhassanak Istennek. Minden ref. egyháztag azon gyülekezet kebelébe tartozik, mely a lakhelyének megfelelő egyházközségben alakult.

I. törvénycikk. Az Anyaszentegyház hitéről.

II. törvénycikk. Az egyházalkotmányról és szervezetről.

III. törvénycikk. Az anyaszentegyház munkájáról.

1. Az anyaszentegyház célja, hogy tagjait Isten félelmében és a jó erkölcsökben nevelje, megtartsa, erősítse, s ezáltal Isten országa eljövételét munkálja. Ehhez a célhoz az anyaszentegyház minden tagja és minden elhívott tisztviselője egyformán hozzájárulni és ezért dolgozni köteles, mint akik együtt munkálkodó szolgák vagyunk a Krisztusban.

2. Ezt a célt minden gyülekezet olyan eszközökkel igyekszik megvalósítani, amelyeket arra Isten ígéje vezetése mellett legjobbnak és legalkalmasabbnak tart, felelős lévén Isten előtt azért, hogy mindent megtegyen, amit csak tud, ennek előmozdítására.

3. Minden felsőbb egyh. hatóság joga és kötelessége, hogy az alább szabályozott módon az alsóbb testületeket az Isten országáért való munkában segítse, támogassa, azok munkáját vezesse, irányítsa, ellenőrizze, úgy lelki, mint anyagi eszközökkel, melyek rendelkezésére állanak.

A) A gyülekezetben.

a) A munka általában.

4. A gyülekezetben Isten országáért végzett munkát a gyülekezet, mint a szentek közössége és Krisztus teste végzi, tagjai, őrállói s az egyházközség tisztviselői által. A gyülekezet ennek a munkának irányítását és vezetését a presbiterium által gyakorolja.

5. A gyülekezet a maga egészében Isten országát a következő módokon akarja tagjai között terjeszteni és szolgálni:

Hétköznapi és ünnepnapokon egyházunk szertartásai szerint megállapított módon istentiszteletet tart, melyen Isten ígését hirdeti és meghallgatja. Az egyház törvényei által arra rendelt napokon a szent sacramentumot gyakorolja.

Isten országának a gyermekek között való terjesztésére vasárnapi iskolát, (bibliai iskolát), gyermekistentiszteletet tart s gondoskodik arról hogy ezáltal a gyermekek Isten félelmében neveltsenek.

Az ifjúságot bibliakörök, bibliaórák, ifj. egyesületek, s összefüvetek által igyekszik a világi hiúságok keresésétől elvonni és Istennek ígésében foglaltatott akaratával megismertetni.

A gyülekezet felnőtt tagjait bibliaórák, vall. összeüvetek, imaórák útján a ker. életben nevelni törekszik. Isten országa

céljai előmozdítására az egyh. községben alakult egyesületek vagy bizottságok munkáját támogatja. A szegények, betegek, árvák, elhagyottak támogatását végzi, azok felsegítésére intézkedéseket tesz, gondozásokra intézményeket állít fel. A bűnbeszegteket és bűnb. élők. a Krisztusban való életre visszavezetni törekszik.

Azokat az ifjakat, akik az anyaszentegyház önálló tagjaivá és az Úr asztala részeseivé való fölvetelre a konfirmációban elő akarnak készülni, gondozásába veszi, azok előkészítését támogatja, fogadástartelüket beveszi és őket az urvacsorával való élésre felhatalmazza.

Az urvacsorával előknél örök. afelett, hogy senki méltatlanul az Úr asztalánál részt ne vehessen.

Az anyaszentegyház iskoláit anyagilag és erkölcsileg támogatja, hogy azok Isten országa és anyaszentegyházunk számára igaz tagokat neveljenek.

Az Isten országának anyaszentegyházunkban leendő megvalósítása végett a gyülekezet ügyegészében, mint egyes tagjaiban anyagi javai. b. áldoz és egész életét Isten szolgálatába állítja.

Vall. iratok, hitépítő könyvek és folyóiratok terjesztését tagjai között végzi,

Isten országának más népek közti terjedését imádságaival, munkájával és adományaival támogatja.

b. Az egyháztagok.

6. Az egyház tagjai, mint az anyaszentegyháznak, Krisztus testének tagjai, úgy a saját családjuk körében, mint azon kívül, kötelesek az Isten országa terjesztését a maguk anyagi és lelki tehetségei szerint szolgálni.

7. Minden egyháztag köteles gyakorolni a nyilvános istentisztelet látogatását, élni a szent sacramentumokkal, az Isten Igéjét úgy saját magában, mint családja épülésére, családi istentiszteleteken olvasni, tanulmányozni, családtagjait az imádkozásban nevelni. A gyülekezetben folyó, az Isten országa terjesztésére törekvő munkákban, mint vasárnapi iskola, bibliórak, bibliakörök, vallásos összejövetelek stb. résztvenni, felekezeti iskolánkat támogatni. Saját életében és családja életében a keresztyén erkölcs törvényeit szigorúan megtartani s a gyülekezet lelki tisztasága felett örök. köteles.

8. Az egyháztagoknak, mint a Krisztusban testvéreknek, egymást támogatni, segíteni, a jóra inteni, az elesetteket, bűnb. élők. figyelmeztetni, a szegényeket, betegeket, elhagyottakat felsegíteni kötelességük. Az olyan eseteket, mikor akár anyagi akár lelki segítségre szorultakat látnak, a presbiteriumnak jelentik.

c. presbiterium.

9. A presbiterium gyűlése imával nyitattik és záratik be és ez a tény a jegyzőkönyvben megörökítendő.

10. A presbiterek beiktatása és eskütétele a templomban, gyülekezeti istentisztelet után, a gyülekezet jelenlétében történik, a lelkész, az eskütétel után, rövid beszédet intéz a beiktatottakhoz s imádságot mond. Ez a tény a legközelebbi presbiteri gyűlésen bejelentendő és jegyzőkönyvbe foglalandó.

11. A presbiterium feladata örködni és felügyeletet gyakorolni a gyülekezet minden munkája felett. E célból a gyülekezet kerületekre felosztva, minden kerület egy presbiter felügyelete alá helyeztetik.

12. A presbiterek kötelessége a nekik kiosztott kerületben lakó családokat meglátogatni, bizonyos, a presbiterium által megszabott időközökben. A látogatás eredményéről és a tapasztalatakról a presbiterium külön, e célra összehívott gyűlésén jelentést tesznek, mikor is a presbiterium megállapodik az esetleg szükséges tennivalókban.

13. A látogató presbiterek kötelesek a látogatás alkalmával a következőkre tekintettel lenni: Meggyőződni róla, hogy abban a családban gyakorolják-e a nyilvános istentiszteletet, a szent sacramentumokkal való élést, vannak-e családi istentiszteletek, a gyermekeket Isten félelmében nevelik-e, járattatják-e mindennapi és vasárnapi iskolába, bibliakörbe, konfirmációi órákra, fenyeget-e valami olyan lelki, vagy anyagi veszedelem, melyben azok segítségre szorulnak. Különösen felügyeletet gyakorolnak a konfirmációra előkészülő ifjúság felett, örködvén, hogy senki tudatlanul vagy méltatlanul a konfirmációra ne bocsáttassék. Vallásos könyvek és folyóiratok olvasását ajánlják.

14. Szükség esetén a presbiterium tagjai közül egyeseknek a gyülekezetben fennálló munkák vezetésére külön megbízást ad. Az egyházban működő egyesületek, szövetségek, melynek tagjai az egyházközség tagjai, a presbiterium felügyelete alatt állanak és csak akkor részesülhetnek az egyház védelmében és nevezhetők egyházi egyesületeknek, ha alapszabályaikat a presbiterium felülvizsgálta és jóváhagyta.

15. A gyülekezetből eltávozó, vagy oda ujonnan beköltöző tagok elbocsátását és felvételét a presbiterium eszközli oly formán, hogy az ilyeneket a lelkész a presbiteriumnak bejelenti, mely az előbbieknél elbocsátó levél adását megengedi, az utóbbiakat pedig felveszi. Az elbocsátó levél megtagadható akkor, ha az illető távozó, az egyházi terheket nem fizette ki, vagy erkölcsi és vallási élete nem volt kielégítő. Egyik egyházközségből a másikba hosszabb időtartamra távozó egyének a presbiteriumnak bejelentendők, mely az illető egyházközség presbiteriumait a távozókról értesíti.

16. Olyan gyülekezetekben, ahol a presbiterek száma ötvennél több, a gyülekezet munkáinak vezetésére belm. bizottság létesítendő. Ennek elnöke a lelkész, tagjai az egyházközségben folyó munkák vezetői, a bizottság a presbiteriumnak felelős.

17. A presbiterium minden negyedévben legalább egyszer külön e célra tartott gyűlésen számbaveszi a gyülekezet lelki helyzetét és az egyes felmerült esetekben a szükséghez képest határoz. E gyűlés imával és bibliaolvasással kezdődik, melyet a felolvasott bibliai rész megbeszélése követ és akkor is megtartandó, ha ennél egyéb tárgya nem volna.

d) *Az egyházközség tisztviselői.*

18. A lelkész a gyülekezet életének és munkájának vezetője, azért Isten, a gyülekezet és anyaszentegyház felsőbb hatóságai előtt felelős. Ezért köteles első sorban személyes életében és családjában Isten Igéjével naponta táplálkozni, életével és beszédével és cselekedeteivel, mint Isten Igéjének sáfára, bizonyosságot tenni arról a hivatásról, mely reá bízott, magát erre tudományos munkálkodás, tanulmányozás és szakkönyvek olvasása által alkalmassabbá tenni igyekezzék.

19. Kötelessége: A hétköznapi és ünnepi istentiszteleteket megtartani, azon az Isten Igéjét egyházunk hitelvei szerint tisztán és elegendően hirdetni mindenképű épülésére; a szent sacramentumokat az egyház szertartásai szerint és törvényei által megszabott időben kiszolgáltatni, s minden munkát elvégezni, ami az egyh. szertartásai körében reá vár.

20. Kötelessége továbbá a gyülekezet építésére minden eszközt felhasználni, a gyermekek számára felállított vasárnapi iskolát, ~~Cz a Cifjóság és a felnöttek bibliaóráit~~ és bibliaköreit, a gyülekezet kebelében fennálló vallási egyházi egyesületeket, vallási összejöveleteket, iratterjesztést vezetni, esetleg arra alkalmas munkások segítségével, akik erre a munkára kiképeztettek és begyakoroltattak.

21. A konfirmációra előkészülő ifjakat a törvény által megszabott időtartam alatt tanítani és nevelni köteles. A konfirmációra jelentkezteteket a presbiteriumnak bejelenti, az előkészítés után a presbiterium jelenlétében kikérdezi, hitüket, életüket megvizsgálja, s a presbiterium határozatából konfirmációra bocsátja. Ha az ifjak közül valamelyikben akár hite, akár élete vagy ismeretei körében olyan elmaradottságot látna, mely az illetőt lelkiismerete szerint a konfirmációra alkalmatlanná és az uri szent vacsorára méltatlanná tenné, azt a presbiterium döntése alá bocsátja, mely a konfirmációra bocsátás vagy visszatartás felett végérvényesen dönt.

22. A lelkész a gyülekezet tagjait a presbiteriumnak előzetesen bemutatandó terv szerint köteles meglátogatni, mely pástori látogatásokon két felügyelő presbiter kíséri. A látogatás alkalmával lelkész megvizsgálja, hogy az illető családban egyházunk hite és Isten törvénye szerint élnek-e, gyakorolják-e a nyilvános és házi istentiszteleteket, élni szoktak-e szent sacramentumokkal, érdeklődnek-e az egyház élete iránt, a gyermekeket istenfélelemben és jó erkölcsökben nevelik-e, gya-

korolják-e a vasárnapi iskolát, a gyermekistentiszteleteket. Meggyőződik róla, nem forog-e fenn olyan szükség, amelyen segíteni kell és lehet. Mindezekben nem mint bíró, hanem mint pásztor int, kér, figyelmeztet, támogat, bátorít, vigasztal, erősít. Tapasztalatairól a presbiterium e célra rendelt legközelebbi gyűlésén beszámol s az esetleg szükséges tennivalók felől határozatot kér.

23. A lelkész minden évben kétszer a gyülekezet lelki helyzetéről pontos és kimerítő jelentést küld az egyházmegyei belm. előadónak, jelezve azokat a szükségeket és nehézségeket, melyek javításra vagy segítségre szorulnak. Az egyházm. vagy egyházker. belm. előadók vagy utazó titkárok, evangélisták stb. látogatásait előkészíti, azok segítségét és szolgálatait igénybe veszi.

24. Ha egy egyházközségben több lelkész vagy lelkész jellegű egyén van, azok a lelkészek társaságát alkotják, mely havonta egyszer összegyűl, közös imádkozás és az Isten Igéjével való közös foglalkozás mellett a gyülekezet életének kérdéseit megfontolás tárgyává teszik, azokról javaslatokat készítenek. A gyülekezet lelki ügyeit, épülését célzó, valamint személyes életükre vonatkozó kérdésekben egymást testvérileg támogatják, a hibákra egymást figyelmeztetik.

25. Az énekvezér kötelessége a hétköznapi és ünnepi istentiszteleteken az éneklést vezetni, az egyházi éneklés megkedveltetésére és az énekek begyakorlására, úgy a gyermekek, mint a felnőttek között a lelkész utasításai szerint eljárni az egyházi énekkar, vagy más a vall. ének és zene művelésére alakult egyh. községi munkát a lelkész felszólítására vezetni. Az istentiszteleti alkalmakkor a lelkész által kijelölt énekeket énekelletti.

26. Egyháziak, diakonusok, diakonisszák kötelességei: A reájuk bizottakban híven eljárni, a lelkész utasításait követik és neki felelősek, a presbiterium alkalmazza és menti fel őket.

27. Az egyes gyülekezetekben működő laikus belm. munkások alkalmazhatók vagy valamely tanfolyamon nyert képesítés vagy személyes jóbizonyosság alapján, csakis az egyházmegyei belm. előadó hozzájárulásával, a lelkész ajánlatára a presbiterium által. Ilyen laikus munkások alkalmazhatók az egyházközségben mint vas. isk. vezetők, ifj. bibliakörök vezetői, evangélisták, iratterjesztők stb. működésük egyenesen a lelkész vezetése és ellenőrzése alatt áll, munkájukról negyedévenként beszámolnak a lelkésznek, aki azt a presb. elé terjeszti.

B) Az egyházmegyében.

28. Az egyházmegyében a munka vezetői az esperes, egyházmegyei közgyűlés, tanács és a belm. előadó.

29. Az esperes figyelemmel kíséri az egyházközségekben folyó munkát, a belm. előadó jelentéseit bekéri, azokat egyh.

megyei közgyűlés és tanács tárgysorozatára kitzúzi. Egyházvizsgálatok alkalmával megvizsgálja az illető egyházközség lelki helyzetét, a következő szempontok szerint: hogyan teljesíti kötelességét a lelkész, személyes hitében és életében, valamint családjában megfelel-e az Isten Igéje által előirt követelményeknek, igehirdetésben a tiszta evangéliumot hirdeti-e, gyülekezetében igyekszik-e a hit és tehetség neki adott mértéke szerint az Isten országát terjeszteni azon kötelességek által, melyek jelen szakasz 18—24. §§-aiban elő vannak írva, tudományát és szakismereteit növeli-e? A presbiterium teljesíti-e e tekintetben feladatait, a presbiterek között nincsen-e botrányos életű vagy közömbös vagy hitetlen? Milyen akadályai vannak az egyházközségben az Isten országának és hogyan lehet azon segíteni? Az egyházvizsgálat alkalmával külön meghallgatja a presb. és külön a lelkész véleményét. Minden egyh. vizsgálaton külön a lelkésszel és családjával és külön a presbiteriummal együtt imádkozik és bibliaórát tart. - Mindezekről az egyh. megyei közgyűlésnek jelentést tesz.

30. Az egyh. megyei közgyűlés meghallgatja az esperes és a belm. előadó jelentését, a szükséges esetekben a lelképásztorokat, presbitereket vagy gyülekezeteket, a hiányokra figyelmezteti, általános irányu rendelkezéseket hoz.

31. Az e. m. tanács félénként a belm. előadó jelentését tárgyalja és gondoskodik arról, hogy az esetleg szükséges lépések megtétessenek, az olyan lelképásztorokat, presbiteriumokat gyülekezeteket, ahol ennek szüksége fennforog, testvérileg figyelmezteti, a munka támogatásáról a rendelkezésére álló keretek közt erkölcsileg és anyagilag gondoskodik.

32. A belm. előadót az e. m. közgyűlés választja 5 évre. Kötelessége a gyülekezetekben folyó munkát tanulmányozni, tanácsokkal segíteni, irányítani, nyilvántartani. Különösen gondoskodik a szórványok gondozásáról és az iratterjesztés kérdése megoldásáról az e. m.-ben. Az egyes gyülekezeteket akár saját kezdeményezéséből, - akár meghívásra meglátogatja, ott a lelkésszel és presbiteriummal a nehézségeket testvérileg megbeszéli. Az egész e. m. lelki munkája felett őrködik, azt szervezi és irányítja. Munkája nem ellenőrző, hanem segítő, tanácsoló és lelkesítő. Kezdeményezhet és vezethet egyes munkákat az e. m.-re kiterjedőleg. Körlevelet ad ki, fegyelmi hatósága azonban nincs. Félénként az e. m. tanácsnak, évenként az e. m. közgyűlésnek jelentést tesz, félénként jelentést küld az egyh. ker. belm. előadónak is. Az egyh. községekben működő laikus munkások alkalmazása csak az ő jóváhagyása mellett lehetséges. Az e. m.-ben működő laikus munkások alkalmazására javaslatot tesz egyh. ker. előadóhoz.

C) Az egyházkerületben.

33. Az egyházkerületben az anyaszentegyház munkáját a

püspök, egyhker. közgyűlés, igazgatótanács, belm. bizottság és annak előadója vezetik.

34. A püspök Isten országa érdekében az egyh. kerületben folyó munka legfőbb őre, a belm. bizottság elnöke. Az egyhker. lelki ügyeiről saját lapasztalatai és a belm. előadó jelentése alapján az egyh. ker. közgyűlésnek jelentést tesz. Egyházvizsgálatok alkalmával az illető egyh. megye és község lelki életéről magának képet alkot. A szükséges esetekben a lelkész, presbiteriumot vagy az egyh. megye vezetőségét testvéreileg tanácsolja és vezető szempontokat, irányítást ad.

35. Az egyhker. közgyűlés a püspök jelentésében foglalt jelentést az Isten országa munkáiról meghallgatja, esetleg felmerült esetekben általános érvényű határozatokat hoz.

36. Az igazgatótanács a belm. bizottság felterjesztéseit, a belm. előadó jelentését tárgyalja, a szükséges dolgokat ker. közgyűlés elé viszi.

37. A belm. bizottság az egyhker. közgyűlés által választatik, elnöke hivatalból a püspök vagy egyhker. főjegyző, tagjai a theol. tanárok, az egyhker. közgyűlés által választott ugyanannyi lelkész és világi tag, egy tanító és egy vall. tanár. Az előadót az egyhker. közgyűlés 3 évre választja és a tagokat is. A bizottság legfelsőbb fokon intézi az egyhker. belm. ügyeit, felelős az egyhker. közgyűlésnek. Feladata figyelemmel kísérni és irányítani Istenországát az egyhkerületben. A körébe tartozó munkák közül mindenik tag köteles legalább egyet választani, melyben ténylegesen részt vesz, amennyiben ezt nem teszi, a bizottság előterjesztésére helye mással töltetik be. A belm. előadó feladata a jelentéseket elkészíteni, irányítani az egész munkát az egyházkerületben, meglátogatni iskolákat, gyülekezeteket, segédkezet nyújtani minden dologban. Körleveleket, felhívásokat adhat ki, munkákat vezethet be, mind-ezekért azonban a bizottságnak felelős. Fegyelmi hatósága vagy rendelkező joga nincs. Ilyen szükség felmerülése esetében a bizottság útján az Ig.-Tanácshoz fordul.

A szekták és az ellenük való védekezés módjai.

(Folytatás.)

Russel tanításaira nézve azonban az a mindennekfelett jellemző, hogy azokban nemcsak ígéretetek vannak fűzve a hívők számára az örök életre, hanem számára meg van fejtve az *Isten üdterve megvalósulásának rendje is annak minden időpontjával*. E dátumok azonban nem ismerhetők fel mindenki által, mert az Úr ezeket titokban tartotta egészen addig, amíg eljön megvalósulásuk számára az idő s akkor is csak azok számára bontakozik ki az idő-táblázat az üdv megvalósulásának időpontjaival, akik új teremtésekké lettek a szent szellem által. Dániel 12:4. Russel most már azzal az igénnyel lép fel, hogy ő tökéletes mértékben felismerte a bibliában lefektetett e rejtett idő táblázatot.

Azt tanítja az Isten üdterve megvalósulásáról elsősorban, hogy ahoz tökéletes viszonyok szükségesek. ezért az Úr első sorban fel fogja állítani az ő igazságos uralmát (Ján. 14:1—3, Csel. 1:9—11.), hogy ezt megtehesse, először fel kell, hogy barmlessza a jelenlegi szociális, politikai és társadalmi rendek uralmát. Amikor pedig meg fog jelenni, dicsőséges isteni testtel jelenik majd meg, ezért *senki sem láthatja majd őt*, a feltámadott Úr t. i. isteni substanciával rendelkezik s ezért láthatatlan, hatalmát azonban a szociális, politikai és egyházi szervezetekben látható módon fogja gyakorolni. Isteni természete folytán Jézus nemcsak arra volt képes, hogy eljőjjön, hanem azt is előre tudta, hogy *mikor jön el* (Mt. 28:19.), sőt Jézus maga határozott útmutatást adott övéinek arra vonatkozólag, hogy mikor jön el s ez útmutatást a buzáról és a konkolyról szóló példázatban adta meg (Mt. 13:24—30.). E példázatból az tűnik ki, hogy az evangéliumi korszak végén *aratásnak* kell lennie, amelyben Jézus már részt vesz mint az *aratás vezetője*, összegyűjti a hívőket, a konkoly osztályt pedig elpusztítja, ezért Jézus már a világvége kezdete előtt meg kellett, hogy jelenjen. E világvégét megelőző idők eseményei s azokban az Úr megjelenése már régóta meg voltak jósolva. E tekintetben mindenekelőtt meg kell különböztetni a „vég idejének kezdetét”, ez időnek kiszámítása azon jóslatokon alapul, amelyekben a világi hatalmak vagy kormányok szervezetei fenevadakként jelöltetnek meg. Dániel 7:7—8-ban leír egy „rettenetes iszonyú és rendkívül erős negyedik állatot”, ez a rettenetes állat 3 alkotórészből álló kormányforma volt, állott pedig ez politikusokból, pénzemberekből és egyházfőkből, ez a hármasság pedig Russel szerint a pápaságot jelképezte 539-ben. Dánielnek ezzel kapcsolatban más látásai is voltak a vég idejének kezdetéről s azokból azt olvasta ki, hogy három és fél idő múlva lesz vége a dolgoknak. Bibliai nyelven azonban az idő évet jelent, minden év pedig 360 napot. Ezekiel 4:6 alapján azonban egy napot egy esztendőnek számí-

tott Russel s így a 3 és fél idő kiadott neki 1260 évet, amit hozzáadott az 539 hez s így kapta meg a „végidő kezdetéül” az 1799. évet. A vég idejének a kezdetétől azonban különbözik az „Úr jelenlétének a kezdete”. Kiszámításának az alapja Dániel 12:12, amelyben azt mondja a próféta: „Boldog aki várja és megéri az 1335. napot”, az előbbi szabály szerint egy napot egy évnek számítva s az 539-hez hozzáadva az 1335-öt, az Úr jelenlétének kezdetéül kapta Russel az 1874. évet. Azonban nemcsak az utolsó idők nevezetesebb időpontjait vélik megjósoltaknak a millenisták, hanem megjósoltaknak vélik az utolsó idők nevezetesebb eseményeit is. Ha 1799 után a bibliatársulatok keletkezése révén a bibliának széleskörű elterjedését látják, ha látják a technikai tudományok fejlettsége révén a technika számtalan vívmányának a megvalósulását, akkor azt hiszik, hogy ez is meg volt jósolva és utalnak Dániel 12:4.-beli jóslatára: „Sokan fognak ide-oda szaladni és nagyobb lesz a tudás”.

Ezek a jelenések töltik ki tehát a végidőnek első részét 1799-től 1874-ig s e tekintetben párhuzamot vonnak a zsidó és evangéliumi korszak között s azt mondják, hogy amiképen Jézus a megkeresztelést követő 3 év alatt előkészítette a zsidókat a korszak aratására, úgy az 1874. évvel kezdődő 3 és fél évig és 1878-ig előkészületeket tett az Úr az evangéliumi korszak aratására s amiképen a zsidó aratás 40 évig tartott 73-ig, úgy az ev.-i korszak aratása is 40 évig tartott, 1918-ig.

Az aratás után következik a „világvége”, a világvége alatt értik a millenisták a világ gazdasági, társadalmi, politikai és egyházi rendjét s azt mondják, hogy a világvégén ezeknek el kell tűnni (Csel. 1:4), hogy ezek nyomában új, igazságos uralom következzen be. A világvégének kezdetéről pedig azt tanítják, hogy az 1914. évre esett. Hogyan jutott Russel ehez a dátumhoz? Kiindul Russel a 3. Mózes 26:14. stb.-ből, amely helyen szó van az Isten átkáról, amely az engedetlen népet érni fogja, ez ítéletet pedig a filiszteusok, a midiániták, az asszirok által látja megvalósultnak Russel. Számításait a 18. v. alapján fűzi tovább, ahol ez olvasható: „Ha pedig még ezután sem hallgattok reám, hétszerte keményebben megostorozlak bűneitekért,” a „hétszerte keményebben” kifejezésre pedig azt mondja, hogy az 7 időt, korszakot jelent, az időre vonatkozólag amint fenntebb is láttuk azt tanítja, hogy annak éwertelme van, az év viszont betűszerinti és szimbólikus év, amely utóbbi 360 esztendő, így az előbbi jóslatból kihoz Russel 7×360 , azaz 2520 évet. Ez az évszám teszi ki az izrael nevelésének, a *nemzetek uralmának periodusát*, ami Russel szerint 606-ban kezdődik K. e. Ezt a terminust pedig úgy kapta Russel, hogy a Cyrus uralkodásának első évéhez 536-hoz (?) hozzá számította a Jeruzsálem elpusztításának dátumát, a 70. évet. A 606-hoz hozzá számítva a 2520-t, kapta a világvégének kezdete gyanánt az 1914. évet, amely dátum azért fontos, mert ekkor vette át

az Úr a világfeletti hatalmát (Jel, 11 17—18.). Azonban amint már jeleztük, R. tanításaira különösen az a jellemző, hogy nemcsak a nagy korszakok dátumait állapítja meg, hanem e korok szellemi karakterét is megjósolta. Nem lett volna bizonyítható a Krisztus világhatalmának átvétele, ha az időponttal nem következett volna a radikális változás a világ ábrázatán, ezért azt tanította R., hogy az Úr *fokozatosan* viszi keresztül akaratát a világba, miután pedig a világ pogány urai görcsösen ragaszkodnak uralmukhoz, *egy khaotikas zürzavar* keletkezik a földön s amennyiben a jelen eseményei tényleg a khaotikus zavar képét mutatják, veszik a millenisták az irásban levő jóslatokat s azokban mind megjósoltaknak mondják a mai korszak eseményeit. Mt. 24 : 7—8. alapján, ahol jövendöltetik, „hogy nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen és lesznek éhségek és döghalálok és földindulások mindenfelé, mindez pedig a nyomorúságnak kezdete“, utalnak e jóslatnak a világháboruban való beteljesedésére, az annak nyomán keletkezett éhínségre, utalnak a különböző betegségekre, mindenekfelett pedig a spanyoljárványra, amelyik ezerszámra szedte a maga áldozatait. Ha Dániel 2 : 44-ben az eljövendő messiásról azt mondja, hogy „szétzúzza és elrontja mindazokat a birodalmakat“, akkor azt mondják, hogy e jövendölés napjainkban valósult meg, amikor a földnek majdnem az összes királyai megbuktak s országaik darabokra törtek és elpusztultak. Ha a Jel. kve 13. f.-ben szó van a tenger szörnyetegéről, az számukra a felemelkedő néphatalmat jelenti, amelyik mindent elsepréssel fenyeget korunkban. Ha Ezsaiás 24 : 19—20-ban azt jóslja, hogy „romlással megromol a föld, töréssel összetörik a föld, rengéssel megrendül a föld, inogva meginog a föld, miként a részeg és meglódul, mint a kaliba és ránehezedik bűne és elesik és nem kel fel többé,“ akkor a jóslatban a társadalmi rendek, állami életek megingására mutatnak rá, utalnak a különböző szélsőséges társadalmi, politikai és gazdasági irányzatok összecsapására Németországban, Magyarországon és Európa többi államaiban, azt mondják, hogy a föld új királya végzi e rombolást, aki előbb lerombolja a dűledező házat, hogy annak romjain építse fel a maga várát. Különösen jellemző ahogyan Mt. 24 : 8. és Jel. 16 : 18. alapján magyarázzák a megjósolt földrengéseket. Rámutatnak az utóbbi években a föld különböző pontjain keletkezett földrengésekre s rámutatnak a nagy japáni földrengésekre is, mint az „aranykorszak hajnalhasadásának“ egy jelére. De a földindulásokat első sorban symbolikus értelemben magyarázzák s azt mondják, hogy a megjósolt földrengések alatt *néprengések* értendők, rámutatnak arra, hogy olyan néprengések keletkeztek a földön mostanában, amelyeneket a történelem nem ismer. Rámutatnak arra, hogy ilyen forradalmi lengések vannak a *tudományos igazságok világában* is s hivatkoznak nagy tudományos tekintélyekre, akik

azt modnják, hogy az összes tudományos eredmények meg-támadhatók és hogy a khaosz kora van felvonulóban a tudomá-ny terén is. Utalnak egy természettudósnak jóslataira, aki az egész világon végigvonuló földrengést jósol s annak jóslatát szintén symbolikus értelemben veszik és azt mond-ják, hogy az egész világot megrázkódtató néprengések fog-nak bekövetkezni s ha hivatkoznak arra, hogy kisebb nép-rengések is sok javulást okoznak az emberiség életében, annál biztosabb lesz a javulás az összes socialis viszonyoknak e megrendülése folytán, mert a rengés a dolgok átváltozását jelenti, amelyek lényegében azért változnak el, hogy megmarad-jon a rendíthetetlen, Isten pedig az, aki a földön a dolgokat meg-rendíti az ő láthatatlan erejével. (Zsid, 12: 26.) Mindezeknek pedig az a konkluziója, hogy a végső nyomorúság idejét (Mt. : 24 21.) az aranykorszak napsugarai fogják majd beárasz-tani, amikor a Judeai oroszlán a régi rend romjain fel fogja építeni a maga uralmát s uralkodni fog hatalommal és dicső-séggel Dán 2: 44.

De annak a ténynek, hogy az Úr átvette a földön a maga uralmát, vannak vígasztalóbb jelei is. Máté 24: 11-ben ezt mondja Jézus: „Az Isten országának az evangeliuma hirdet-tetik majd az egész világon bizonyságul minden népnek és akkor jön elő a vég“, e jóslat beteljesedését saját híveik ige-hirdetésével igazolják s utalnak a „Világvége“ és „Milliók élnek most, akik sohasem fognak meghalni“ c. munkák rendkívüli elterjedtségére.

De a millenisták arra is felelnek, hogy *miért jön el az Úr?* Ha 2. Péter 3: 10—12-ben azt olvassuk, hogy az Úr eljövetele-kor a föld és a rajtalevő dolgok megégnek, ők azt mondják, hogy ezt nem szószerint, hanem jelképesen kell érteni, mert szeriniük a föld a bibliában a sátán uralma alatt megszervezett társadalmat jelenti s ha Péter azt jósolja, hogy a föld elemei meg fognak olvadni, akkor az elemek alatt a földön levő egy-házi, politikai és pénzügyi elemek pusztulására kell gondolni, s ezeknek főreprezentánsa a pápaság, mint a sátán szolgálja. E jóslatból tehát az Úr jövetelének céljaképen az tűnik ki, hogy ő el akarja pusztítani, meg akarja *kötözni a Sátánt*. (Jel. 2: 1—3.) Ehez a munkájához pedig már hozzá is fogott az Úr s ha Lk. 21: 25—27-ben azt olvassuk, hogy lesz „a földön pogányoknak szorongása a kétség miatt, amikor a tenger és a hab zúgni fog, amikor az emberek elhalnak a félelem miatt és azok várása miatt, amelyek a föld kerékiségére következnek, mert az egek erősségei megredülnek“, akkor e jóslatot az 1921. évre vonatkoztatják s azt mondják, hogy ebben megjósolta az Úr, hogy minden rendű és rangu emberek a legnagyobb bizony-talanságba kerültek, félelem töltötte el az üzlembereket ha üzletbe fogtak, vagy a bizonytalanság miatt nem mertek üzlet-hez fogni, a munkaadók önzésükben leszorították a munka-

béreket s milliók maradtak munka nélkül, a „politikai és az egyházi osztály” a legnagyobb zavarba kerültek, nem tudták, hogy mit tegyenek, míg önzésük mégis a „pénzügyi osztály”-hoz vitte őket. Miután azonban így az összes társadalmi osztályok önző módon gyakorolják hatalmukat, egyre mélyebben fognak sülyedni a bizonytalanságba s így a világ örülten rohan a legnagyobb zavar ideje felé. Mindebben a zavarban azonban az Úr érezteti a maga hatalmát, egyre közelebb jut hatalma teljes megvalósulásához, hogy végre megkötözze a Sátánt és megalapítsa uralmát amaz új éggel és új földdel, ahol az „igérete szerint az igazság lakozik.”

Kissé hosszasan időztem az ismertetés kapcsán a szekta e tanításánál, amelyben a jelen eseményeket mint a bibliai jóslatok beteljesedését magyarázzák, de szükséges volt, mert ez *aktuálításban* van a szekta legnagyobb varázsa és legjellemzőbb vonása. A khaotikus világhangulat mindig alkalmas talaj volt a szekták számára és a millenisták kitűnően ki tudják használni a khaotikus világhangulatot a maguk javára.

Az Úr eljövételének azonban csak előkészítő célja a Sátán megkötözése, t. k.-i célja a váltság munkájának végrehajtása s az ő halálában nyújtott váltságdíj ahoz is elégséges volt, hogy a váltság munkáját végrehajtsa. Mint megváltó pedig *életadó* az Úr, és pedig annyiban életadó, hogy a halottfeltámasztás munkáját végzi. Kétféle feltámasztást végez pedig az Úr, az „első feltámasztásban” azok részesülnek, akik hívek voltak hozzá az evangéliumi korszakban. Ezek a „kicsiny sereg”, a „különös nép”, a „szent nemzet”, ezek az „egyház”, tagjainak száma a Jel. kv. szerint 144,000. Ezek a feltámasztásban át fognak alulni a gyöngeségből az erőre, lealacsonyítatásból a dicsőségbe, emberi természetből a szellemi természetre, *isteni természetre*, tehát külön isteni potencia s ez által a *halhatatlanság* birtokába jutnak, épen ezért kiesnek az alól a lehetőség alól, hogy a „második halálban” elpusztuljanak. Ha ezek közül sokan meghaltak, mielőtt az létrejött volna, ezek nem lehetnek hátrányban az élőkkel szemben, ezek előbb támadnak fel s csak azután formálódnak át az élők is az isteni természetre (I. Thess. 4 : 14. 17.) Ezek az első feltámasztásban részesülők társörökösök lesznek a Krisztus dicsőséges 1000 éves uralmában, azonban ezek is különböző osztályokat képeznek, egyik osztály „a mennyasszonyi osztály” (Mt. 25 : 1—13), a másik a „királysági osztály” (I. Péter 1 : 9—10), akikből a menny királyi családja alakul, ez utóbbiak kiválasztás útján jutnak a legmagasabb méltóságba, ezek segélyével alapítja meg az Úr a maga királyságát, az után maga köré veszi a szentek másik osztályát, a mennyasszonyi osztályt, hogy azután közösen hajtsák végre a helyreállítás további munkáját. — Ha az előbb e szekta egyik vonzó vonását abban láttuk, hogy régi jóslatok beteljesedését igazolja a jelen világhelyzettel, a másik vonzó vonás az, hogy

hívei számára a legmagasabb rendű jutalmat helyezi kilátásba s az alacsony, megvetett sorsban levőket a legmagosabb dicsőség birtoklásával kecsegteti.

A szentek feltámadása után lesz az általános, az „ítélet“ általi feltámadás (Ján. 5 : 29.), e feltámadásban azonban már nem támadnak fel isteni természetre az emberek, hanem csak arra a testi állapotra, amiben meghaltak. Ámde feltámadásuk után már más társadalmi állapotok közé kerülnek, akkor már meg lesz kötözve a Sátán 1000 esztendőre, a tudás foglalja el a tudatlanság helyét, szeretet, igazság fognak uralkodni és meg lesz adva az *alkalom* arra, hogy az emberek az Isten ismeretébe előmenetelt tegyenek. Ha az adventisták az üdvöt az Isten munkája eredményének tulajdonították inkább, a millenistákra itt az a jellemző, hogy az *emberi akaratnak* juttatnak nagy szerepet üdvössége munkálásával, ezért hangsúlyozzák oly nagyon a millenisták, hogy alkalmuk lesz az embereknek arra, hogy szívük öszhangba kerüljön Isten világa törvényeivel, aki azonban ekkor sem halad az egyenes úton és *nem engedelmeskedik* az új világ törvényeinek, az kivágatik a *második* halálban a megpróbáltatás 100 éve után, ámbár a változott körülmények folytán ekkor még csak gyermek lesz (Esaías 65 : 20). Boldog korszak, amikor még a 100 éves kor csak gyermekkor lesz! Másoknál azonban csak az 1000-ik év végén fog kiderülni, hogy nem tudtak beilleszkedni az Isten világába s az 1000-ik évvégén fognak kivágatni a második halálban. Azok azonban, akik öszhangba hozzák életüket ez ország törvényeivel, évről-évre erősödnek észbelileg, erkölcsileg, fizikailag megközelítve fokenként a tökéletes emberi mértéket, a mint az először képviselve volt Ádámban. Ámde ha testi életre is támadnak fel az emberek e második feltámadásban, abban mégsem fognak az eredeti testre feltámadni. (I. Kor. 15 : 37), új „tömeganyagból“ lesz az a test s itt épen abban fog az Isten hatalma megmutalkozni, hogy a feltámadott ember agyában mégis ugyanazok az események lesznek feljegyezve, mint amelyek földi életében megtörténtek, az ember jellemvonásai u. i. belevésődtek az Isten emlékezetébe, Isten pedig a feltámadás alkalmával az emlékezetében élő képnek testet fog adni, „puszta maggal“ vet el az ember, „Isten pedig testet ad annak“. Végül a feltámadásra még az is jellemző, hogy az *fokenként* fog megtörténni, a messiási uralkodás azokkal fogja kezdetét venni, akik még nem haltak meg, akik azonban halottaknak vannak számítva abban az értelemben, hogy nem élnek a halál hatalmától való szabadság teljes mértékével, ha a „helyreállítás“ műve ezekkel némileg előre halad, akkor fog csak feltámadni egy csoport azokból, akik a halálban elaludtak, később mások fognak majd felébredni, míg mindazok meghallják a Krisztus hangját, akik a sírban vannak. (Ján. 5 : 25.)

(Folyt. köv.)

Dr. Mátyás Ernő.

Az én szolgálatom.

Tanári székfoglaló, tartatott a ref. theológia 1926 okt. 3-i megnyitó ünnepélyén.

Főtiszt. Püspök Úr! Méltós. Előlj. I. Nt. Tanári Kar! Kedves Ifjúság! M. t. Közönség!

Meghajtott fővel, megoldott saruval lépek e helyre, melyet oltárrá szentelt az előltem itt járó drága lelkek tiszta lánggal égre csapó áldozata. Sokan közülök az áldozatban már ellobogtak, sokan közülök országhatárokon túlra vittek innen a szent tűzből, de áll az oltár és lobog rajta az a régi láng. Mellette már csak egy van az első áldozók közül, új papok, új lelkek áldozata száll fel benne, róla a magasba és ílhatozik szét a világba. De mégis, most, amikor Isten meg nem hálálható kegyelme, e szent hely papjának és órállóinak meg nem érdemelt bizalma folytán alázattal én is idelephetek ehhez az oltárhoz, hogy munkámat és életemet tűzében ellobogtassam: most is az a fény világít róla lelkembe, az a balsamos illat leng körül, mely hosszú évek előtt, az ifjú kor küszöbén, mikor először léptem át az intézet kapuját, örök, boldog rab-ságba ejtette lelkemet. És hálámmal együtt száll a könnyörgés Isten elé: Engedd Atyám, hogy legyen alkalmas és méltó a régi tűznek alázatos és hűséges ápolására!

Az álmok beteljesülésének, a remények valóra válásának boldog, egész életre elkötelező pillanata ez reám nézve, amikor a gyorsabban dobogó szívből, az örömtől összeszoruló torkon keresztül hiába, kívánkozik égre a hála, mert a szavak királyi palástját is koldus rongyokként kevesli a lélek. Milyen jó hinni, hogy az engem elhívó Isten és a bizalmukkal megajándékozó drága lelkek e koldus rongyokban is elfogadják a szerény, de tőlem egyedül kitelő ajándékot: alázatos hálámat, forró köszönetemet és hűséges felajánkozásomat, melyet igaz lélekkel íme felkinálok.

A hála terhét egy futó pillanatra lerakva, mielőtt mint

éltem végéig boldogan hordozandót újra felvennem, tekintetemet a kötelezettségre, a munkára fordítom, amely itt vár reám, hogy vallomást tegyek arról, *miként* akarom végezni, hogy fogadalmat tegyek arra, hogy *minden erőmmel* végezni akarom.

Mint eddig még minden előttem itt álló lelkében, úgy az enyémben is, két kérdés vetődik fel és vár feleletet ebben az ünnepélyes pillanatban: *mit vár tőlem ez a mi intézetünk és hogyan felelhetek meg ennek a várakozásnak?*

Az első kérdésre a felelet könnyű, mert a feladatot készen kapom. Ez az intézet nem egy önmagában és önmagáért álló, izolált intézmény, melynek munkásai kényük-kedvük szerint maguk szabják meg, tűzik ki a feladatokat és a célt, hanem egy élő közösségnek, az erdélyi református egyháznak egyik szerve, amelyet az a lélek éltet, mely professzorai szívéen, agyán, élete munkáján keresztül immár 30 éve árad ki az egymást követő nemzedékekre, hogy rajtuk keresztül kint a gyülekezetekben testet öltjön, mint megtartó hit, mint szolgáló szeretet, mint jövőbe néző, diadalmas reménység. Miként a szív a testet és a test a szívet, olyan kölcsönhatással élteti egymást ez a fakultás és az erdélyi református egyház. Ez a fakultás a maga tanári karával és ifjúságával, ez az egyház a maga őrállóival és gyülekezeteivel azok, akiknek tartozom életem munkájával. Milyen jó, hogy mindjárt elindulásomkor bizonyos lehetek afelől, hogy ez a sok úr tőlem mind csak egy és pedig a világon a legnagyobb, legboldogítóbb szolgálatot kívánja: az Isten dicsőségének szolgálatát.

Az az irány is, amelybe e szolgálat betöltésére el kell indulnom, előre meg van szabva professzori megbízatásomban, amely két, sokszor egymástól messzire kigyózó ösvényből kell, hogy egyetlen úttá szélesedjék. Az egyik a tudományos-elméleti, a másik a gyakorlati nevelői munka. Ez a professzori munka ama két sarka, melyeknek állandó érintkezéséből, kapcsolatából gyulad fel az a tiszta láng, mely utat találni és utat mutatni egyedül elégséges s melyek között a kapcsolatot a professzor egyénisége tartja fent. Ez az a két láb, ez az a két szárny, melyek közül, ha egyik béna: nyomorult porban csúszás vagy ködös régiókban való céltalan koválygás az a munka, mely különben a leggyönyörűsebb és legboldogítóbb isteni megbízatás.

A legutóbbi évtizedek theologiai kutatásainak eredményét ha röviden össze akarnám foglalni, erre a semmit mondónak tetsző, de következményeiben és úgy az elméleti tudományos, mint a gyakorlati nevelői munka szempontjából óriási jelentőségű tételre jutnék: *a theológia legyen theológia.*

A 18. század alkonya a theologiai tudományt, mely nem is olyan régen a scholastika theológiájában virágzása tetőpontján állott, sajnálatos és szégyenletes, egyszersmind halálosnak látszó romlásban hagyta. Az a tudomány, mely nem régen az Isten mélységeit vizsgálta, lélektelen, üres kadaver lett, megérve arra, hogy elhantoltassék a feltámadás reménye nélkül a feledés temetőjébe. A theológia elvesztette a tárgyát. Amily kérlelkezetlenül megállapította a felvilágosultság hogy az irracionális a tudományos vizsgálódás tárgya nem lehet, oly kérlelkezetlenül húzta meg a szellemi fejlődés a lélek harangot a velünk született eszmék észvallása felett is.

A theológia csődbe került. Nem csoda, ha a tudományos gondolkodás, amely a természettudományok bámulatos haladása által elkábítva a szellem dolgai iránt elveszítette érzékét, nemcsak a theológia jogosultságát, hanem az Isten létét és a vallás szükségességét, létjogosultságát is tagadásba jvette.

De az Isten, ha létét tudományosan igazolni nem is lehetett, tovább élt és munkált és a szomjazó lelkek továbbra is megújító erőt merítettek a vallás forrásából, ha a tudósok illúzióknak minősítették is azt.

Igy fordult a figyelem a vallás tényére és az Isten irracionális valósága helyett a theologiai kutatás tárgya a vallás maga tapasztalati valóságában lett. A theológia, amely nem felejtette el, hogy a halálos csapást a tudomány részéről kapta, minden erejét összeszedte, hogy olyan módszeresen és rendszeresen dolgozza fel új tárgyát, mint bármely más szaktudomány. *Igy lett a theológiából vallástudomány* és maradt vallástudomány szinte napjainkig, amely tudomány, bár egészen el akarta és el is foglalta a theológia helyét, utóbb már nem igényelt, sőt szégyelte a theológia tisztos nevét. Módszer és rendszeresség tekintetében kifogástalan volt a vallástudomány, gáncs ez oldalról nem érhetne és nem is érte. Tudományos szempontból egyetlen sebezhető pontja volt: a tárgya. Így reája nézve a döntő kérdés így hangzott: realitás-e a vallás vagy illúzió?

A vall. tudomány eme akhilleszi sarka védelmezésében bámulatos és eredményes munkát végzett, amely eredmények egyfelől és azok az utak másfelől, amelyekre az eredmények elérhetéséért rálépett, döntő befolyást gyakoroltak a vallástudománnyá lett theológia kialakulására. Mélyreható történeti, pszichológiai és filozófiai kutatások fáradságos munkájával igazolta a vallás reálitását, a mi által véglegesen és vitathatatlanul beilleszkedett a tudományok rendszerébe. Az eddigi exkluzivitásából ekként kilépő theológia egyuttal más irányban is átlépte a régi theológiai kutatás szent határait, amennyiben kiterjeszkedett nemcsak a keresztyénség, hanem általában a vallás, minden vallás vizsgálatára, ezzel betöltvén az elfogulatlan, csupán az igazságra néző tudományos kutatás utolsó követelményét is.

A vallástudomány fellegvára, mely a tudományos kutatás követeméneinek ily szigorú szem előtt tartásával épült fel, büszkén, bevehetetlenül, tudomány mivolta gőgös öntudatában trónolt a tudományok parnassosán. Az intellectus elégedett lehetett: sikerült munkát végzett. Ugy tárgyát, mint módszerét tekintve teljesen egyenjogú testvérként foglalhatott helyet a vall. tud. a tudományok nagy családjában.

Az a gazdag anyag, melyet a történeti módszer alkalmazásával összegyűjtött, az a bepillantás, amelyet legfiatalabb hajtása a vallásos tapasztalatoknak, mint lélektani tényeknek leírása által a vallásos lélekbe nyújtott és az a világosság és határozottság, mellyel az így összegyűjtött anyagot öntudatosította, rendszerbe foglalta és a világnézet síkjába beledolgozta, a vallástudománynak nemcsak a múltban, hanem a jelenben és a jövőben is elévülhetetlen érdemeket szerzett és olyan szilárd alapot vetett, amelyről a tudományok szeleinek bármely változása többé őt ledönteni nem fogják.

De — és ebben van a mi szempontunkból a vall. tud. ítélete — a vallástudomány *csak* vallástudomány és *nem* theológia. Nem theológia, mert tárgya nem az Isten, hanem a vallásos ember, mivel az Isten, mint irracionális valóság a tapasztalaton alapuló, kutatási módszerében ahhoz alkalmazkodó és pusztán az intellectusra támaszkodó tudományos vizsgálódás tárgya nem lehet. Így az a nyereség, mely e tárgyváltozás folytán a vall. tud. részére jutott abban, hogy szigorú értelemben vett tudománnyá lehetett, kétes értékűvé lett az által, hogy

a vallás subjectiv — emberi oldalának történeli és lélektani kutatása folytán teljesen és egészen historiai és társadalmi tudománnyá lett. Hogy ez a továbbiakra nézve a mi szempontunkból mit jelent, akkor lesz nyilvánvaló, ha megállapítjuk, hogy az eként tisztán onthologiai tudománnyá lett vall. tudomány a maga öncélu — tény megállapító és magyarázó — mi-voltában *nem is helyettesitheti a theológiát*. Mert azáltal, hogy az absolut isteni helyett a relativ emberit tette kutatás tárgyává, elveszítette azt az ideal kitüző, normativ, tehát élet és világformáló erejét, amely minden fogyatkozása dacára is meg volt a lenézett theológiának és amellyel, — amint lassanként maga is belátta — szükségképen birnia kell annak a tudománynak, amely a meghalt theológia jogait és szerepkörét igényli magának. Ez a felismerés abban jelentkezett, hogy bár hosszas huza-vona után, bár nem szivesen, *kénytelen volt magamellé venni* — nem mint egyenlő jogu, hanem mint megtürt társat — *a gyakorlati theológiát*, amelyre azonban mindig csak vállve-regető göggel nézett le, mint gazdag úr a távoli és szegény rokonra. A gyakorlati theológia eme másodrendű szerepe egészen logikusan következett a tudománynak ama fogalmából, melynek mérővesszőjéhez büszke öntudattal alkalmazkodott a vallástudomány, de amelynek mértéke a szegény gyakorlati theológiára sehogy sem illett reá. Ha reápróbálták erőszakolni esetlenül, lényéből kiforgatottan mozgott az uraságoztól levett parádés ruhájában. És a vallástudomány mégis kénytelen volt — ha szégyenkezett is emiatt a többi tudományok előtt — megtűrni e felesleges sallangot, mert egy mindennél nagyobb hatalom, az élet parancsolta ezt. Mert a tárgyaúl szolgáló, a vizsgálódás boncasztalán hullaként kezelt, vallásos élmény, mint vízből szárazra vont hal, kétségbeesett evickéléssel mutatott rá arra a két pontra, melyek közt élete lefoly: az élő lstenre és az élő vallásos közösségre, az egyházra.

A vall. tudományt az az intellektuálistmus hozta létre, amely egyfelől semmiről sem akar tudni, aminek megismerése az értelem ereje nem elegendő és amely másfelől ridegen elútasítja magától a gyakorlati egyházi érdek minden — bármily szerény — követelményét is, erőteljesen hangsúlyozva, hogy a tudomány öncélu.

A vall. tudomány eme magatartása indította meg az új orientálódást, amely ma még csak a kezdet kezdetén áll és

amelynek jelszava ez: a theologia legyen theologia. Az új irány a vall. tud. pompásan tagolt és teljesen kiépített rendszerével szemben még csak a fundamentum vetés nagy munkájánál tart, de már e fundamentum is mutatja, hogy nem korrektíója akar lenni a vall. tudománynak, hanem egy egészen új épület, a réginek betetőzője.

Kétségtelen, hogy csirába szökkenéséhez az indítást nem a tudományos meggondolás, hanem a gyakorlati szükség adta, ikertestvére annak a lelkimegmozdulásnak, mely a keresztyéniséget keresztyénséggé, az egyházat egyházzá és ha triviálisan hangzik is, — az Istent Istenné akarja tenni. Munkájához, melynek még a maga negatív kritikái részében is, tudniillik abban a kritikában amelyben a vallástudományt részesíti, pozitív építő tendenciája van, teljes tudományos felkészültséggel látott hozzá. Nem általában, mint tudományt kritizálja a vall. tudományt, hanem mint a theológiát helyettesíteni akaró tudományt.

Abból indul ki, hogy határozottan megkülönbözteti a vallás isteni és emberi oldalát, mint okot és okozatot. A vallás gyökere nem a racionális emberi, hanem az irracionális isteni, amely a kijelentésben, az Igében jelenik meg és az egyházban realizálódik. Ennélfogva a theológiának ha theologia akar lenni, tárgya nem a subjectiv emberi, hanem az objectiv isteni. Isten az emberre nézve felfoghatatlan és örökre megérthetetlen, ha a kijelentés által magát meg nem ismerteti. Ez az isteni kijelentés a Szentírásban található meg. Isten a kijelentésben nem a maga lényegét, hanem akaratát közli. E kijelentés elfogadására és felfogására az értelem nem elegendő, hit által kell azt először megragadni. Isten az egyetlen valóság, érette van minden. Ennélfogva, miként a vallásos szemlélet, úgy a theologia is nem anthropocentrikus, hanem theocentrikus. Nem az ember üdvösségének, hanem az Isten dicsőségének a munkálása az, amit Isten akar.

A theologia tehát egészen más, mint a többi, a véges világ dolgaival foglalkozó tudomány. Nem igényli, hogy a tudományok rendszerébe beiktattassék, mert tudatában van, hogy ő nemcsak más, hanem több is mint a többi tudomány. Amily természetes volt a vall. tud.-nak az a törekvése, hogy minden tekintetben megüsse azt a mértéket, amellyel a többi tudomány önmagát mérte, olyan természetes, hogy a theologia

a maga egészen sajátos tárgyánál és céljánál fogva ennek a mértéknek alkalmazását önmagára vonatkozólag határozottan elutasítja. Mert a theologia nem több, de nem is kevesebb, mint egyfelől az önmagát kijelentő Isten akaratának hűséges, alázatos felmutatója, másfelől azoknak az útnak és módoknak megkeresője és előkészítője, melyeken ez az isteni akarat, mint élet és világformáló erő a legteljesebben, minden megalkuvás és mellék tekintet nélkül érvényesülhet. Ezért a theologia nem öncélú tudomány, melynek egyetlen törekvése a tárgyául szolgáló tények rendszeres megismerése; a theologiai megismerés csak eszköz, mely egy önmagán túli célra, a vallásos életközösség építésére néz.

Az elmondottakból most csak három, de eredményében döntő jelentőségű következtetést akarok levonni.

Az első az, hogy a theologia és a vallástudomány egymástól a leghatározottabban elkülönítettek. A vallástudomány nagyjelentőségű, nélkülözhetetlen tudomány, amely továbbra is művelendő, de nem theologia, hanem csak segéd tudománya a theológiának.

Másodszor a gyakorlati theologia, amely eddig csak megtört, de nem egyenlő társként húzódott meg a vallástudomány három főágának árnyékában, döntő jelentőséget nyer, mert a theologia nem egyéb, mint az Ige megismerése és alkalmazása.

Ebből folyik a harmadik következmény: a theologia szigorúan konfessionális, a mi szempontunkból kálvinista theologia lesz.

Messzi túlvezetne a rendelkezésre álló idő elémszabott határain, ha csak futólagosan is ki akarnám fejteni, hogy mit jelent a fenti következmények levonása a theologiai tudományra és különösen a mi fakultásunkra nézve. Megengedhetőnek tartom azonban most átsiklani e kérdések felett, mert abban az építő munkában, amelyet a mi fakultásunk tiszteletreméltó tanárai a mi református egyházunkban már évek óta végeznek, gyakorlati, tehát mindenki előtt érthető feleletet nyertünk e kérdésekre.

Nem mellőzhetek el azonban egy kérdést, mely engem, mint a filozófia-paedagogiai tanszék tanárát, különösképen érint. És ez a kérdés az: *milyen lesz a viszony a fentiekben körvonalazott theologia és a filozófia, meg a paedagogia között?*

Félreértene a fentelmondottakat az, aki azokból azt a

következtetés vonná le, hogy a theologia tudományellenes lett. A többi tudománytól magát függetleníő theologia hálás szívvel fogadja ezután is azt a becses segítséget, melyet ezek a tudományok nyújtanak. Mig egyfelől aggodalmasan vigyáz arra, hogy ő maga ne legyen többé a filozófia, vagy bármely más tudomány szolgája, másfelől lojálisan elismeri, hogy ő maga sem igényelheti a tudományok feletti uralmat.

Azok között a tudományok között, melyeket a theologiai kutatás nem nélkülözhet, kétségkívül a legelső helyet a filozófia foglalja el. Bár a theologia tárgyánál fogva nem tartozik azok közé a szaktudományok közé, amelyeknek végső elveit tisztázni és egységbe foglalni a filozófia feladata, mégis a filozófiai iskolázottságot a theologus semmiképen sem nélkülözheti. Mert a theologia legközvetlenebb segédtudományának, a vallástudománynak három ága közül, melyek mint három egymásra következő lépcsőfok vezetnek fel a theológiához, a legfelső és így a theologia küszöbét képező ága a vallásfilozófia, mely úgy módszerét, mint szempontjait illetőleg teljesen és egészen beletartozik a filozófiai tudományok családjába.

Továbbá, bár a theologia tárgyát a filozófiai gondolkodás hordozója, az értelem önérejen meg nem ragadhatja, mégis a theologia, mint erről az irracionális, de a kijelentésben, az Igében a hit által átölelhető valóságról szóló tudomány, az ekként megragadott valóság öntudatosításában nem nélkülözheti azokat a módszereket és szempontokat, amelyeket a tudományos, rendszeres gondolkodás számára a filozófia termel ki és nyújt.

És végül a theologia nemcsak leíró tudomány, mely az isteni kijelentésben megnyilvánuló értékeket elénk állítja, hanem hangsúlyozottan az a tudomány, mely az embert és a világot eme legmagasabb értékek szempontja alatt nézi, és ezek formáló hatalma alá akarja helyezni. A theologia az a tudomány, mely a vallásos életnek, mint e világban realizálódott isteni akaratnak ama örök tendenciájához, mely eme isteni akaratnak az ember és világ feletti primátusát biztosítani óhajtja, az utat és a módot mutatja. Ennélfogva, mint baráttal vagy ellenséggel, a legszorosabb érintkezésbe kerül a filozófiával, amely más kiindulási pontból és más úton ugyan, de szintén törekszik egy egységes világnép megalkotására és a theológiához hasonlóan igyekszik a kulturának normákat, irányító szempontokat adni.

A theológiának a paedagógiához való viszonya hosszabb fejtegetést még kevésbé igényel. A theologia tárgyául szolgáló isteni kijelentés végeredményét, következményét tekintve nem más, mint az Isten üdvözítő akarata, amit másképen az Isten önmaga felé, az Ő országára nevelő akaratának is nevezhetünk. Már a Szentírás első lapjairól világosan felénk ragyog az Isten eme nevelő tendenciája, amikor azt mondja, hogy Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette. A theológiának az a feladata, hogy az isteni nevelő akaratot megismerje és érvényesítését munkálja: Tehát a theologia paedagogia. A nevelési eszményt világosan és határozottan állítja elének az Ige, amikor az Isten dicsőségének szolgálatát jelöli meg, mint az ember rendeltetését. De, hogy milyen úton módon, milyen eszközök felhasználásával vezethetjük el a lelkeket erre az eszményre, azt minden theologusnak éppúgy meg kell tanulnia a paedagógiától, miként megtanulta Pál, az apostol. Így amint nélkülözhetetlen a filozófia a theologia theoretikus munkájában, úgy nélkülözhetetlen a paedagogia praktikus irányu munkájában.

Mélyen tisztelt hallgatóim! Ha teljes feleletet akarok adni arra a kérdésre, hogy mit vár tőlem ez a mi intézetünk, akkor a fentmondottakat még ki kell egészítenem. Ha e kiegészítésben rövidebb leszek, ne méltóztassanak azt gondolni, mintha az ezután elmondandókat kevésbé fontosoknak tekinteném, de úgylátom, hogy az eddigiek oly világosan és határozottan vezetnek el a továbbiakra, hogy a részletesebb fejtegetés egyenesen felesleges. Ez az intézet nemcsak azt várja tőlem, hogy én magam minél tudományosabb módszerességgel, minél teljesebben megismerjem az Isten Igéjét, hanem elvárja és pedig éppen olyan határozottsággal elvárja, hogy erre a megismerésre és az ilyen megismerésre a reánk bízott ifjúságot is elvezetni segítsen. És itt van a professzori munhának a súlypontja. Ebben a munkában a professzor egész tudásával és egész hitével csak eszköz. Olyan értelemben véve eszköz, mint ahogyan szemlélve ez az egész világ, tehát nemcsak a professzor és az ő tudománya, nemcsak az intézet és az ő ifjúsága, hanem az egyház és az egész kultúra csak eszköz az egyetlen valóság, az Isten dicsőségének a szolgálatában.

Még csak egy kérdés van hátra: *hogyan akarok én ennek a feladatnak megfelelni.* A hogyan kérdésében a professzori

munka összetalálkozik azzal a munkával, amelynek mezőiről hivatam ide el: a *lelkipásztornak*. A lelkipásztor viszonyát a gyülekezethez az újszövetség *δουλος*-nak, az az szolgálatnak nevezi. Én itt is csak *szolgálni* akarok. Szolgálni akarok ennek az intézetnek, szolgálni akarok az erdélyi református egyháznak azzal, hogy szolgáljak ennek az ifjuságnak. De ebben a szolgálatban egy percig sem akarom szemelől tévesztetni azt, aki ebben a munkában is az alfa és az omega, a kezdet és a vég, a kiindulási pont és a cél, a mi Urunk Jézus Krisztusban magát kijelentő Istent.

Ennek a szolgálatnak való alázatos felajánlkozással kérem ez intézetnek Nt. tanári karát és Mélt. Elöljáróságát, egyházkerületünk órállóit, köztük intézetünk főfelügyelőjét, a Főtiszteletű Püspök urat, hogy engem hitben és tudományban a legkisebbet, támogató szeretetükbe befogadni méltóztassanak. Atyai, testvéri tanácsaikat, támogatásukat készséges szívvél várom, kérem és fogadom, és ünnepélyesen ígérem: egyházunk és intézetünk nemes tradícióihoz hűségesen ragaszkodni fogok.

Az ifjuságot pedig az én gyülekezetemnek tekintem. Ami reámnézve azt jelenti, hogy soha, egy pillanatra sem akarok elfeledkezni arról, hogy az ifjuság reámbizott lelkek drága serege, akikért felelősséggel tartozom az élő Isten színe előtt. Az ifjuságról való pásztori gondoskodás nélkül hiábavaló a legragyogóbb tudományos felkészültség és a problémáknak bármily éleselméjű fejtegetése. Tőlünk az ítélő Isten azt fogja egykor számonkérni, hogy hitünkéből és tudásunkból mit adtunk át ennek az ifjuságnak, amelyet az Ő aratásába való elküldésre magának kiválasztott. A mi magvetésünk gyümölcsei ott érnek mindenütt a gyülekezetekben, ahová kimenendő ez az ifjú nemzedék. Életem álmát látom valóra válni abban, hogy egész erőmmel ennek az ifjuságnak szolgálatára ajánlkozhatom fel, akiben anyaszentegyházunk jövődjét látom, féltem és szeretem. Az ifjuságot és benne, rajta keresztül anyaszentegyházunkat féltő szeretet fog vezetni minden lépésben. Arra kérem azért az iftúságot, az én testvéreimet, hogy bennem mindig azt az idősebb testvért keressék és lássák, aki nem hivatalból, hanem szeretetből szolgálni, csupán csak szolgálni akar nekik.

Ekként tanári megbízatásomat egy szent, e világon legszentebb szolgálatnak tekintem. Ennek a gyönyörűséges igának

felvételére hivattam el, ennek hűséges és örvendező hordozására tettem most egész életemre fogadást. Ismerve az elvállalt teher nagyságát, mélyen érezve erőim csekély voltát, alázatos imádságomban azért esedezem a hatalmas Istenhez, hogy az én szolgálatomat elfogadni és megáldani, anyaszentegyházunkra nézve gyümölcsözővé tenni kegyeskedjék!

Testvéreim, ti is imádkozzatok érettem, hogy legyen erőm, szavaimat tettekké változtatni!

dr. Gönczy Lajos.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Asszonyainknak.

Édes asszonytestvéreim!

Egy nagyon fontos kérdésre akarom fölhívni a figyelmeteket. Bizonyára még nem is gondolkoztatok azon, hogy milyen csodálatos kiváltságban van részetek akkor, amikor keresztyén ország szülöttei vagytok. Nem vagytok világosan tudatában annak, hogy mit köszönhetünk mi nők Jézusnak, mert soha sem néztetek bele azoknak az asszonyoknak az életébe, akik egy Jézus nélküli világnak a gyermekei. Azért ezentul mindig egy-egy képet akarok nektek megmutatni azoknak az asszonytestvéreinknek az életéből, akik Jézus szabadítását nem ismerve, megkötözve ülnek a sötétben. Szeretném, hogy a szívetek teljen meg hálaadással azért, amit Jézusban nyertetek, szeretném, hogy ébredjen fel a szívetekben a lelkiismeret vádoló szava azért, hogy mennyire nem használtuk ki a Jézusban nekünk kínált gazdag életlehetőségeket; szeretném, ha megértenétek, hogy távoli szerencsétlen asszonytestvéreink sorsáért mi is felelősek vagyunk, hogy nekünk nem szabad csupán a magunk bajával törödnünk, hanem mindent el kell követnünk arra nézve, hogy a Jézus evangéliumának örömezenete s szabadító ereje eljusson a mi szerencsétlen asszonytestvéreinkhez is! Mindenekelőtt imádságainkban kell ezentul felvennünk a mi nem keresztyén asszonytestvéreinknek a sorsát, de azonkívül a pénzünkből is kell juttatnunk arra a missziói munkára, amely ezekhez a nőkhöz elviszi az evangéliumot. Imádkozzunk és adakozzunk a külmisszió céljaira édes papnétestvéreim!

Képek a mohammedán világból.

I. Egy falusi mohammedán asszony.

A fellah-férfi pompás kényelemmel ül a széles nyeregben a szamárhátán. A lelkiismerete is teljesen tiszta, mert hogy is jutna eszébe egy szíriai parasztnak, hogy az becstelen dolog a kicsi feleségét az égő napmelegben a fulasztó porban a szamárhát mögött futtatni! Nézd csak, hogy fut a forró homokban egy nehéz köteg fával a hátán, nézd, hogy lesütötte a nap, milyen vézna és sovány az a fiatal asszony. Törékeny alakja olyan mint egy gyermeké, arcvonásai azonban koravén kifejezést viselnek. Vajjon milyen idős lehet? Kérdezd meg tőle — s ha egyáltalán megérti, hogy mit akarsz tőle — akkor azt fogja

felelni: Hogy tudhassam én azt?! S igazat mond; ki törődik egy asszony életkorával?

Tovább vándorol a rekkenő hőségben. Hosszú kék köntöse egyetlen ruhadarabja — egészen fehér lett már a portól, a szamár valóságos porfelhőbe burkolja ügetés közben.

Egy európai turistacsapat találkozik velük, s mindenki meg van botránkozva e látványon. Azon tűnődnek, hogy vajjon mit érezhet az a szegény nő s megállapítják, hogy türelme, béketűrése és szolgálatkészsége csodálatraméltó. S ha beláthatnánk ennek a kicsi asszonnak a szívébe, tényleg azt látnók, hogy nincs a lelkében egy egyetlen keserű vagy lázadó gondolat se. Nincsen megsértve azon, hogy neki a nehéz teherrel gyalog kell az ura után futnia, ami alatt az erős férfi kényelmesen ül a nyeregben. Ha megpróbálsz vele a lelkéről beszélni, azt mondja neked: Én csak egy ostoba állat vagyok, nincs semmi értelme annak, hogy velem foglalkozz! S valóban nyomorult teremtés ez az asszony, aki annyira nincs tudatában a nyomoruságának, hogy nem is igényli, hogy másképp bánjanak vele.

Délután van. A fát, amit az asszony cipelt, eladták a városban s most igyekeznek hazafelé. Több egyfalubeli egy csoportba verődött, mert közel már az este s ilyenkor biztosabb nagyobb csoportban együtt utazni!

De mi a baja hirtelen annak a férfinak? Miért kiabál annyira? — A szamár ügetése közben haragosan ordítja: „Hogy az isten verje meg az egész nemzetséget! — Hogy Allah rövidítse meg az életét! — Hogy az isten tegye porrá a szülőházát! — Allah átkozza meg az apját és minden ősapját! —“

Mi történt? kérdik a férfiak.

„Oh, hogy az isten vágja el az élete fonálát — elmaradt az uton, talán még a városban eltűnt valahol az az átkozott asszony! Már vagy egy pár órája, hogy nem láttam. —“

Az asszony? Vajjon hova is lehetett? Egyedül s ilyen késő este? — A többiek, s köztük a férje is, nyugodtan folytatják az utjokat, de mi menjünk vissza s nézzük meg, hogy mi lett vele.

A város szélén egy félig rombadült házból ép most lép ki az eltűnt asszony. Sápadtak s nagyon szenvedőnek látszik, nehezen, nagy kinnal lépeget, habár világosan észlelhető, hogy minden erejét összeszedi, hogy utolérje a többieket. A köntösébe takarva, nagy gonddal rejteget valamit. De hallga! — Nem egy új szülött nyöszörgése hallszik? — nem, oh nem, ugye az nem lehet! Ott a düledező falak közt csak nem születhetett meg most egy kis gyermek!?

De igen. Még a reggel azt a nehéz köteg fát cipelte a fiatalasszony, most este pedig egy újszülött gyermekkel a kebelén tér vissza az otthonába...

II. A mohammedán leány

Csalódás látszott minden arcon, mert a gyermek melyre olyan türelmetlenül vártak, nem tii volt, hanem csak egy haszontalan leány. Senki se merte megmondani az apának, de az, amikor észrevette, hogy senkisé jó neki szerencsét kívánni, megértette, hogy milyen szégyen s szerencsétlenség érte a házát: az elsőszülött leány volt! Dühösen elment hazulról s hogy bánatát elfelejtse, elment a kávéházba kávé inni és kockát játszani.

A szomszédasszonyok, akik mind egybe voltak gyűlve, hogy az elsőszülött fiut üdvözöljék, egymásután hazaszállingóztak, mert immár nem volt semmi okuk, hogy maradjanak. „A leány születése olyan bánat, amely egész a halálig eltart” — mondogatták fejcsóválva elmenőben.

Igy fogadták a kisleánykát s így bántak vele amíg a szülői házban élt. Csak leány volt s azért az apja egyáltalán sohasem nézett reá, kivéve akkor, amikor mérges volt reá s megverte. Csak leány volt s azért mindenben szolgálnia kellett az öcséinek s mindent el kellett tőrnie tőlük.

Amikor még nagyon kicsi volt s még nem értette meg világosan a helyzetét, egyszer visszaütött az öccsére, amikor az nagyon goromba volt hozzá. De soha többé ezt mégegyszer meg nem próbálta, mert az apja végig megverte. Hogy szinte belehalt s azzal fenyegette, hogy agyonüti, ha csak egy újjal hozzá mer nyulni az öccséhez. Attól a naptól kezdve megértette a fiú s a lány helyzete közli különbséget s nemsokára aztán már nem is csodálkozott azon, hogy a fiútestvérei kinezhatták s verhették, ahogy nekik jólesett, már egy szóval sem védekezett többé s természetesnek találta, hogy az apja, ha megkérdezték, hogy hány gyermeke van, őt nem is számította a gyermekei közé.

Szeretetlenben sohasem volt része. Még az anyja se merte megmutatni az iránta való szeretetét, nehogy magára vonja az urának a haragját.

De a leányka mégis tudta, hogy egyszer mégis eljő az ő életében is egy nap, amikor minden szem őreá fog tekinteni, amikor az asszonyok az ő tiszteletére ünnepi dalokat fognak énekelni s tapsolva fognak gyönyörködni a szépségében. Amikor a régi rongyos ruha helyett díszes szép selyemruhát fognak reáadni s arany ékszerekkel fogják fölékesíteni. Erről a napról álmodik, erre a napra vágyódik kicsi szíve szüntelen. Valahányszor lakodalmat lát a faluban, mindig felébred benne az égő vágy: bárcsak már menyasszony lennék én is. De mikor ez a várvavárt idő végre elérkezik, az öröme mégsem egészen zavartalan. Amikor megtudja, hogy az apja odaigérte a dús-gazdag öreg szomszédnak, úgy érzi, mintha most egyszerre inkább félne a várvavárt dicsőségtől, mintsem kívánná azt. Mert

tudta, hogy az öregember veri a feleségeit s a mult évben egyet egy csekélység miatt kitaszított a házából.

Amíg szorongva gondolt mindezekre, az anyja behívta a szomszéd szobába. Ott ki volt terítve az a gyönyörű piros selyemszövet, amiből a menyasszonyi ruhája fog készülni s a sok tarka szövet a párnák számára. S mindez az övé lesz! S amint meglátja ezt a pompát, elfelejti minden szorongó aggodalmát s mosolyogva simit végig a csillogó szöveteken s elgondolja, hogy mennyire fogják mindezért irigyelni a barátnői. Elképzeli, hogy milyen szép lesz majd ezekben a fényes ruhákban, amikor majd a lakodalom estéjén táncolni fog a vőlegénye előtt — s elképzeli, hogy az asszonyok dicsérőénekei a jövő alkalommal neki fognak szólni, egyedül neki — s ebben a gondolatban olyan boldog, mint még soha eddigi életében.

S tovább álmodja édes szép álmát, amíg egy meghatározott napon elhagyja apjának házát, hogy az öreg szomszéd hetedik felesége legyen.

Ezek az asszonyok nem tartoznak azok közé, akik hívogatnak minket: Gyere át hozzánk s segíts rajtunk! Mély sötétségben ülnek s nem is sejtik, hogy van egy más életlehetőség is a számukra, mint ez a nyomorult rabszolgaság. De Jézus szívéből hangzik a kérdés felénk: Asszonyok, akiket Én megszabadítottam a sötétség hatalmából, elbírjátok-e annak a gondolatát, hogy annyi testvéretek nem tud még az Én szabadságomról?

Mit tesztek értük? Hogyan segíttek rajtuk? P. M.

Dr. Csiky Gábor: *Hiszek egy Istenben* . . . Unitárius hitvallás. Kolozsvár. Minerva 1926. 16. r. 158 l.

Hogy az unitárius egyházban, mely állandóan hangsúlyozza, hogy hivei szabad vall. meggyőződését nem korlátozza, most már a harmadik hitvallási irás jelenik meg, az idők jele, mely minden vallásos közösséget, egyházat és felekezetet hitének öntudatos bevallására előbb-utóbb kényszerít. S hogy ez a hitvallás épen az apostolicumot használja fel rendszerül, melynek egész beosztása és minden betűje a Szentháromság nagy tapasztalatán épül fel, még jobban rávilágít arra a tényre, hogy az unitarizmus nagy választak előtt áll, mikor meglátja, hogy negatívumokkal és általánosságokkal lehet világnézeti alapokat teremteni, de hitet ébreszteni nem. Az amerikai fundamentalista és modernista viták tulajdonképeni alap gondolata: vallás csak az, melynek alapvető hitelvei vannak, most kezd feltűnni a világ unitarizmusa szellemi horizontján.

Két jellemvonását kell kiemelnünk ennek a könyvnek legelőször is. Az első, hogy határozottan és szándékosan kerül minden vitaanyagot a más felekezetek hitével kapcsolatban, bár természetesen nem kerülheti el anélkül, hogy saját hitét háttérbe ne szorítná. Sokszor ezen az áron is teszi és több helyen a saját álláspontját ezért erőteljesen képviseli is, (44, 70, 112 stb. ll.) néhol romantikus frázisokba burkolva azt, amit nem akar vagy nem tud elmondani. Ez az irénikus célzat egy határozott hitvallástételt tartalmazó könyvben nem okoz jó hatást, mint téves a szerzőnek az a megállapítása, hogy az egyéni meggyőződés dönt afelett, hogy ki miként akarja az üdvösségét biztosítani (118), mely lehet bármely vallás alapzata, csak ép a keresztyén vallásé nem, mely nem ismerhet más „egyéni” meggyőződést és véleményt az egyetlen igazon kívül (Luk. 11 : 23).

A másik jellemvonása a könyvnek, hogy a ker. élet súlyos kérdéseit, melyek az unitarizmusban is mutatkoznak, leegyszerűsíteni akarja, sokszor nagyon keveset mondó, szépelgő frázisokkal. Azok a bizonyítékok, melyeket pl. Isten léte mellett felhoz, (9—15) még a laikus lelkeknek is nagyon jelentéktelenek, ha a természetből, sőt „szívünk dobogásából” akarja azt bizonyítani. Evvel csak visszalép arra a régi terrénumra, melyet az unitarizmusnál sokkal inkább racionalis alapelvű vallásos világnézetek is elhagytak már s ez anachronizmus ép az unitárius hitvallásban nagyon is felőlő. Ma minden ker. ember rájött arra,

hogy nemcsak a „hittételek“ avultak el, de mégjobban elavult minden frázis, s hogy mint egy helyen a szerző maga is mondja: „Közvetlen tapasztalatokat csak hívő lélek szerezhethet Istenről“ (16) s kár, hogy ilyen közvetlen tapasztalatra vezetni nem képes.

A mi szempontunkból nézve a könyvet, láthatjuk, hogy benne még nincs megoldva az a radikális és alapvető nehézség, ami az unitárius vallás eredendő baját okozza: a bűn problémája. Az unitárius felfogás szerint nincs bűn valójában, nem ismeri a bűn igazi erejét, el akarja magyarázni azt értelmi gyöngeségnek s a jó belátás a hiányának tartván, (109, 110, 116) ezért el akarja hitetni magával azt, hogy a bűnből maga is tud szabadulni a Jézus példája követésével (122). Ezért nem kell neki élő Krisztus, a halált legyőző, megváltó Messiás. Ezért nem akarja látni, hogy aki nem ismeri el a bűn nyomoruságát, az nem tapasztalhatja a kegyelmet, s kénytelen saját magát rábeszélni arra, hogy nincs szüksége váltságra, mint az egészségesnek orvosra. Ha valaha egy unitárius lélek személyesen megtapasztalja a bűn tényleges erejét, akkor készen lesz az út számára a megváltó, feltámadott, örökkéélő Krisztus-Isten felé.

I. L.

Dr. Vass Vince: *Útmutató Bibliakörök vezetésére.* Kiadta a Magyar Traktátus Társaság 1924. 110. l.

Ez a kis könyv nagyon szerencsés és hasznos kézikönyve mindazoknak, akik bibliakörök vezetésében tájékozódni akarnak. Az egész munkán a szerző tapasztalatainak és arra való vágyának jelei vonulnak végig, hogy a Bibliát minél közelebb hozza a lelkekhez. Tény, hogy a Biblia nélkül nincsen építő munka a gyülekezetben, a lelkipásztori munka egyetlen ágában sem, és a mi munkánk legnagyobb problémája ma az, hogyan tehetjük a Bibliát azzá a lelkek számára, aminek lennie kell. Elsősorban tehát saját magunknak kell az Élet Könyvévé tennünk a Bibliát, s ezzel kapcsolatban rá fogunk tudni vezetni másokat is, hogy abból táplálkozni tudjanak. Erre nagyon alkalmas eszközök a bibliakörök. Szerző nemcsak az ifjúsági bibliakörök vezetésével foglalkozik, hanem minden olyan kör vezetésére ad utasítást, mely a Bibliával így akar foglalkozni.

Elmondja a Bibliakörök történetét, foglalkozik azokkal az ellenvetésekkel, melyek a Bibliakörök ellen felhozhatók és sorban megcáfolja azokat, szól a Bibliakör előkészítéséről, a vezető személyiségéről, a vezetés módjáról, s egynehány jól sikerült vezérfonalat ad egy pár zsolttár magyarázatában. A könyv mindvégig hasznos és élvezetes. A bibliakörök története címen elmondottak helyett alkalmasabb lett volna, ha a szerző arról beszél, hogyan használták különböző korok a Bibliát, mely kérdés ugyan szélesebb alapozást kívánt volna meg, de kikerüli vala azt a mellékértelmet, hogy a biblakörök valami egészen külön alakulás, esetleg az egyháztól is különböző, amire a

jelenlegi cím mellett esetleg valaki gondolhatna. Különösen szép és találó a bibliakör vezetőjéről szóló rész, mely világosan mutat rá, hogy a vezető csak akkor tudja feladatát teljesíteni, ha először saját maga adja át magát teljesen a Biblia életének. Nincs is más segítsége a vezetőnek sem az előkészületben sem a munkában, mint az a Szentlélek, mely megvilágosítja őt is és azokat is, akik vele együtt keresik Isten üzenetét. I.

Zengjen hálaének. Énekeskönyv. *Élő könyvek.* 5. sz. Az *Ifju Erdély* kiadása. Kolozsvár, 1926. Ára 25 lei.

Ez a szépen kiállított kis füzet már az ötödik füzete annak a sorozatnak, melyet „Élő Könyvek” címen kezdett meg ez elterjedt és ifjúságunk körében nagyon kedvelt ifjusági lap. Mindjárt a címlap belső oldalán figyelmeztet a kiadó arra, hogy az Élő Könyvekben ne keressen senki efemer értékű, tisztán a szórakoztatás céljának szolgáló sorozatot, hanem a lapnak e sorozattal célja, hogy egy magyar ker. ifjusági irodalom azon ágának vesse meg az alapját, mely nélkül sehol és soha komoly ker. ifjuság nem lesz. De e füzetet a parancsoló szükség is hozta magával, mert ifjusági konferenciákon szükségét érezték, hogy egy olyan énekeskönyv álljon rendelkezésre, mely az ifjuság kérdéseinek és keresztyén jelleme problémáinak adja meg a kifejezését és szolgál megoldására.

A gyűjteményben megállapítható, hogy igazán értékes darabok foglalnak helyet. A kedvelt és ismert Halleluja című énekeskönyvből 31 drb. van átvéve, tehát az énekek több mint fele, a többi a Hozsánnából (6), az Evang. Gesangbuchból (5), Ev. Énekeskönyvből (5), Cantate Domino-ból (3) stb. Találunk olyan énekeket köztük, melyeknek lefordítva bírására régen vágytunk, mint a kedves „Wie ist wohl wie du“, „Lobe den Herren den mächtigen König der Ehre“, aztán Wesley gyönyörű énekét „Jesus lover of my soul“ és a másikat „Love divine all loves excelling“ stb. Mindegyik még több el nem sorolttal együtt drága ajándékok az Istenhez vágyó lélek számára. A fordítások szépek és a szöveghez illők. Adja Isten, hogy minél hamarabb újabb kötet kiadására legyen szükség.

A nagyenyedi nagyhét. Az utóbbi két hónapnak kétség-telenül legkiemelkedőbb eseménye egyházunk életében a Nagy-enyeden szept. 7—12. között tartott nagyhét, mely lelkészi kurzussal és konferenciával és utána a ref. nagygyűléssel volt összekötve. A szóbeli és írásbeli reflexiókból, melyek evvel kapcsolatban elhangzottak, megállapítható, hogy ez a lelkészi konferencia szerencsésebb volt módszerében és alkatában az előbbieknél. Valami olyan közvetlen hangulat kezdett ott uralkodni, melyet sajnosan nélkülöztünk eddig, s melyet az eddigi konferenciák bizonyos rajtuk kívül levő okokból nem is adhattak. Ez a közvetlen hangulat még mindazonáltal nem volt az, aminek egy ilyen konferenciát jellemeznie kell. Mintahogy minden konferencia bizonyos hangulatot hordoz és ez a hangulat, mely a résztvevők lelki kapcsolatából fakad, adja a konferencia egész hangulatát, szabja meg a résztvevők egymáshoz való lelki közelállását, adja legigazibb és legmélyebb lelki hatásait, ez volt lényegében az, melynek hiányát megéreztek a nagyenyedi konferencián és ezt azért érezhették meg, mert már bizonyos ilyen hatásokat ez a konferencia is tudott adni, de nem eleget.

A jövő konferenciákon tehát arra kell igyekeznünk, hogy ezek a hatások mélyebbek és a lelkek egymással való kapcsolata erősebb legyen. Kérdés most az, mi e hiánynak az oka? Mihelyt a lelkészi konferenciát nem csak ad hoc bizonyos kérdések megtárgyalására összegyűlt társaságnak nézzük, hanem egy testvéri közösségnek, azonnal helyre lehet állítani ezt a lelki közösséget. És erre nagy szükség is van. Lelkipásztorok, akik lelkekkel munkálkodnak, akiknek maguknak is lelki kérdéseik és nehézségeik vannak, nem engedhetik meg maguknak azt a fényűzést, hogy mikor valahol összejönnek és pedig épen azért jönnek össze, hogy ott épüljenek, ezt az épülést csakis tudományos kérdések vagy épen csak módszerei vagy adminisztratív kérdések megbeszélésére fordítsák. Kell keresniök az olyan alkalmat, amikor lelki erőket kaphatnak másoktól, egymástól és adhatnak egymásnak.

Az ilyen lelki erők pedig csak két dologból születnek meg: az Igével való együttes foglalkozásból és az együttes imádságból. Erre kielégítő alkalom ezen a konferencián, de még egyiken sem az eddigiek közül, nem volt. Feltétlen és elengedhetetlen szükség tehát, hogy a jövő konferenciákon legyen alkalom arra, hogy az összegyűlt lelkészek ne csak némelyek interpretálásában épülhessenek az Igéből, hanem naponta összegyűlve kisebb nagyobb csoportokban, beszélgethessenek róla. Ez azért is nagyon fontos, mert nagy kísértése minden lelkésznek, hogy az Igét magától függetlenül nézze és objective kezelje, mint amelynek ő a magyarázatára hivatott s nem mint amely neki is mindennapi kenyér. Ennek a kísértésnek leküzdését ez az együttes bibliaanulmányozás nagyon sikeresen elősegítné és nem is lehet mástól várni, mint ettől. Ami pedig az imádkozást illeti szinte elképzelhetetlen, hogy lelkészek együtt legyenek három napig anélkül, hogy együtt ne imádkozzanak és saját kérdéseiket valamint gyülekezetük kérdéseit ne vigyék együttes imádságban Isten elé. Ennek elmulasztása járhat olyan következményekkel, amit Pál a korinthusbelieknek ír: „ezért van közöttetek sok erőtelens és beteg és alusznak sokan“.

A nagygyűlés is kedvezőbb fejlődés-jelét mutatta most, mert a tisztán egyoldalú passzivitásból a demonstráció aktivitásába ment át. Szükséges, hogy a nagygyűlés mindig hű tükre legyen az egyház egész évi életének abban a vonatkozásban, hogy minden kérdés, mely az egyház egyetemére vonatkozik, itt publicitást nyerjen és megvilágításban részesüljön. Evégből máskor elő kell készíteni a nagygyűlést úgy, hogy az tényleg minden olyan kérdéssel foglalkozzék, amelyről szükséges, hogy református híveink tudják és tájékozást merítsenek. Szükséges lenne, hogy a nagygyűlési beszédek, melyek között mindig legyen egy a püspöktől, amely beszéd mintegy a református hívekhez intézett püspöki szó gyanánt a legfontosabb kérdések megemlítését foglalja magában és azokban irányítást adjon, kinyomattassanak és minél nagyobb mértékben elterjesztessenek.

Ezek által egyházunknak híveinkre való hatása, melyre különösen most, a kálvinista világnézetért indított erőteljes akció érdekében feltétlenül szüksége van, általánosabb és egyeteme-sebb lesz.

A fegyelem nélküli egyház. A mi egyházunk ez a fegyelem nélküli egyház, mely kezdi felfedezni azt, hogy nem illik

sem feladatához, sem hitéhez, hogy épen a kálvinista egyházak legjellemzőbb vonása hogy, az öntudatos és határozott fegyelem hiányozzék belőle. Minél tovább és tovább jutunk hála Istennek egyházunk feladatai és megbízataa meglátásában, annál világosabban látszik, hogy egyike a legfontosabb kérdéseknek, melyeket akár az új egyházi törvényekben, akár azokat meg sem várva, de el kell intéznünk. Ezelőtt senki sem botránkozott meg azon, ha egy egyházi tisztviselő világi életet élt, olyan bűnökben leledzett, melyeket a társaság elítélt, ma már hála Istennek ott vagyunk, hogy még egy egyháztagnak is, aki semmiféle tisztséget sem tölt be az egyházban, az ilyen élete megbotránkoztató és kihívó színben tűnik fel. Ennek az oka az, hogy jobban megláttuk azokat a kritériumokat, melyeket Isten Igéje reánkézve tartalmaz és vállalni is akarjuk azokat.

Hozzá kell tehát látnunk ahoz, hogy tisztítsuk meg az egyházat minden olyan bűntől, mely azt akadályozza hivatásának teljesítésében. Szükségünk van olyan törvényre, mely ne tűrhesse el és ne engedhesse meg, hogy paráznák, a Mammonnak élők, botrányos bűnökben levők egyházunkban szerepet vihessenek, meg kell akadályoznunk és módokat kell adnunk az erre illetékeseknek, hogy megakadályozhassák, hogy akik egész éven át az istentiszteletet nem gyakorolják, az uri szent vacsorával nem élnek, az egyház célját és lényegét kevély és bűnben gyönyörködő életükkel cáfolják, egyházunk igazgatásában, vezetésében szerepet vihessenek bármely fokon és bármely minőségben. Addig ez az egyház nem lehet hűséges szolgálja Istennek, amíg ebben a kérdésben nem döntött és pedig nem Isten mellett döntött. Pedig egyházunk előtt nem szabad más hivatást látnunk és nem szabad más feladatot tűznünk eléje, mint az egyetlent, melyért azt Isten teremtette, alapította és fenntartotta: az Ő dicsősége szolgálatát. I.

Áhítat percei.

Utmutató a Biblia naponkénti olvasásához.

1926. XI.

1. Jeremiás 1:19. A keresztyén ember élete harc nemcsak a saját bűneivel, hanem a bűnös emberekkel is, akik Krisztus országát meg akarják rontani. Ezt a harcot csak az *Úr segítségével* tudjuk győzelmesen megküzdeni. Ennek a segítségnek a feltétele azonban az, hogy *én is vele legyek*, magamat az ő rendelkezésére bocsássam. *Imádság.* Atyám, szabadíts meg a gonosztól, de ha mégis ellenünk bocsátod azt, állj mellénk a Jézus erejével.

2. Lukács 8:15. Isten igéje csak akkor hat áldásosan életemben, ha „tisztá és jó szívvél”, gyűlölködés, irigység nélkül és örömteljes készséggel fogadom azt. Ezért lágyítja, puhítja bennem a szív keménységét az élet megpróbáltatásai s a Krisztus szeretete által. Aki ezt tudja, békességesen tűr a szenvedések közt s engedi Krisztust teremni az ő életében. *Imádság.* Ime, odaadom Neked, Uram, az én kemény, önző szívemet. Törd meg azt sújtoló vesződdel, tisztíts meg a Te Szentlelkeddel.

3. Mikeás 2:7. Akiben az *Úrnak lelke van*, nem türelmetlen, hanem nagylelkű, bocsánatra kész, segítségre, szolgálatra mindig hajlandó. Igazsága tudatában örömmel fogadja Istennek minden intézkedését, mert azok mind az ő országa eljövetelet, tehát az ő üdvösségét is mind munkálják. Ilyen csak akkor lehetek, ha kegyelmet nyertem az Úrtól. *Imádság.* Engedd Uram, a Te Lelkedet urrá lenni bennem, hogy tudjak úgy járni másoknak, amint Te tűrsz nekem.

4. Máté 24:35. Minden, amiben gyönyörködünk e földön, a napfény, a testi szépség és erő, a családi boldogság és a társas élet örömei, egy idő múlva odalesznek. Megváltozik a világ és megváltozunk mi, csak Krisztus és az ő beszéde nem. Ez olyan örökkévaló, mint az Isten és az ő szeretete. Ez a mi egyedüli menedékünk és erősségünk a mulandóság fájdalmi közt. *Imádság.* Add Uram, hogy a muló élet örömei felett találjam meg az örökéletet és ennek boldogságát a te szent igédben, s ez köszöntsön majd, ha kitárod előttem egykor a mennynek kapuját.

5. Zsoltár 118:8. Az élet ezeryi, külső és belső veszedelmeivel szemben az én embertársaim is éppen olyan tehetetlenek, mint én. Milyen nagy vigasztalás, hogy az aki kezében tartja a világot, nekem Atyám. Benne van erő a szabadításra és *irgalom*, hogy engem, az ő gyöngye, bűnös gyermekét, felkaroljon. *Imádság.* Köszönöm Atyám, hogy Te a Jézusban gyermekednek fogadtál engem. Oh hadd bizzam magam *teljesen* Reád s lássam meg ezután is inségeim közt a te szabadításodat.

6. Máté 15:32. Mi lett volna és mi lenne ma is belőlem, ha nem jött volna el hozzám a Mennyei Pásztor, aki édes szavával összegyűjtson, égi szeretetével oda vezéreljen az Atyához? *Ő megsajnálta* engem, hát én sajnálom-e azokat, akiknek nincs mit enniök vagy akik lelkükben elepedtek vigasztalás, reménység nélkül? *Imádság.* Jézus, engedj hozzád mennem, Éljek benned, te én bennem, Ha te hozzánk eljöttél: Adjad, legyen igaz hived, Oh! essék meg rajtam szived, Ha kegyedbe bevettél!

7. II. Sám. 8:6. Ha elgondoljuk, hogy mennyi külső és belső ellenség tör életünk ellen, lelkünket szorongó félelem fogja el. De ha érezzük magunk mellett az Úr oltalmazó karját, megbátorodunk, mint az édesapja kezébe fogózó gyermek. Mit hirdet a te *életed* erről az oltalmazó karról? Adtál-e hálát már ezért buzgó imádsággal s *életed* megújulásával? *Imádság.* Te voltál nekem jó Atyám, kicsiny koromtól fogva őriző pásztorom. Oh, hadd

szeresselek hát gyermeki hűséggel, hadd bízzak benned teljes reménységgel és szolgáljak neked örvendező szívvel, tiszta étellel.

8. *Máté 12 : 37.* A nemes fát az ő édes gyümölcseről, az élő virágot az ő illatáról, a mi lelkünket pedig beszédünkről ismerik meg. Igaz, hogy a beszéddel sok embert meg lehet téveszteni, de egy-egy öntudatlanul elejtett szó, vagy felindulásban előtörő szemrehányás mélyen bevilágít lelkünk sötét, rejtegetett érzéseibe. Csak annak a beszéde igaz és szeretetteljes, akinek belsőjét is a Jézus lelke fegyelmezi. *Imádság.* Bocsásd meg nekem, irtalmas Isten, hogy sokszor megestem az én beszédemben. Tisztítsd meg szívemet a te Lelked hatalmával.

9. *Zsoltár 68 : 10.* Isten fenntartó hatalma nélkül szomjan epedne a földön minden állat, növény s az ő vigasztalása nélkül elbágyadna bennünk a lélek. Milyen jó Ő, hogy akkor ad erőt, amikor arra legnagyobb szükség van, s akkor nyitja meg számunkra a Krisztus vigasztalását, amikor már-már összeroskadunk. *Imádság.* Ha a te lelkedet kibocsátod Uram, megújul minden. Uzd el hát belőlem is a hidegséget, a közönyösséget, a bénító aggodalmak légióit, hogy örvendezhessek benned és szolgáljak neked a lélek újságában.

10. *Lukács 8 : 17.* Minden, ami egyszer életnyilvánulás, kifelé, a napfényre. a vilárosságra tör. A hű tanítványok örömmel várják az időt, midőn minden napfényre jön, mert az Mesterüknek győzelmet, nekik pedig jutalmat jelent, a gonoszok pedig félnek ettől, mert ez ítéletet hoz számukra. Te melyik csoportba tartozol? *Imádság.* Jó Atyám, te szüntelen hinted lekembe az élet magvait a Jézus által, add, hogy ebből diadalmas erővel törjön fel a te országod gazdag aratása. Add, hogy úgy éljek, és úgy készüljek a te ítéletre, mint hű sáfár.

11. *Zsoltár 124 : 8.* Mikor valaki nagy veszedelemben van, annak nevét kiáltja, aki hozzá legközelebb van s akibe leginkább bizik. Isten állandóan mellettünk van s mint az ég és föld teremője, bűnös lelkünk szabadítója, mindig meg tud tartani. Szólj hozzá hát csak, te gyöngye lélek, mert egyedül benne van erő és szeretet a te megtartásodra. *Imádság.* Uram, te hajlékunk voltál nekünk minden időben. Ne engedj megsemmülni az én bizodalomban, sőt erősítsd azt a te állandó segedelmed által.

12. *Zsid 4 : 1.* Hiába bírnak az üdvösség drága ígéreteit, ha nem felelnek azokra a mi szívünk forró szeretetével, élő hitével, jó cselekedetekben megáldott életünkkel. Krisztus teljesen elvégezte a mi váltáságunkat, de jaj nekünk, ha választottságunk elbizakodottakká, a megnyert kegyelem könnyelműen vétkezökké, Isten gondoskodása tetlen álmodozókká tesz! Ne Istenben keressük hát a hibát, hanem magunkban, ha még nem teljes a nyugalomunk. *Imádság.* Te hoztál ki minket, irtalmas Atyánk, a sötétségből a te csudálatos vilárosságodra. Engedd, hogy ezt a kegyelmet ne csak hirdessem, hanem olyan mélyen átérezzem, hogy egész életemet a te szolgálatodra állítsam.

13. *Zsoltár 31 : 25* Aszerint van a mi szívünknek félelme vagy reménysége, *amint a jövőbe nézünk.* Ha ott csak rémképeket látunk, elcsüggedünk, de ha Isten is meglátjuk, akkor bizalmunk van. Azoknak, akik őt szeretik, minden javukra van, — azért, mert mindenben az ő hatalmát, kegyelmét látják megjelenni. *Imádság.* Légy csöndességben én lelkem, ha most talán rád is nehezedik a csapás, a fájdalom. Uram, tegy bizonyossá arról, hogy te idejében eljössz az én szabadításomra.

14. *Lukács 10 : 39.* Milyen boldog lehetett Mária, mikor szemtől-szembe láthatta az Urat és hallgathatta őt, ő milyen boldogok vagyunk mi is, ha csak a Róla való bátor, lélekből jövő bizonyágtételt hallgathatjuk. Isten mindegyre alkalmat nyújt nekünk erre, elzáród-e a te lelkedet ettől a boldogságtól? Ne csak olvasd az ígét, hanem hallgasd is azt! *Imádság.* Jó nekünk Uram hallgatni Téged. Áldott légy, hogy engem eddig is annyiszor részeltettél ebben a boldogságban. Ne engedd, hogy bármi is elvonjon szent házad gyakorlásától.

15. *Zsoltár 28 : 7.* Sok keresztyént a veszedelmek megrémítenek, a Dávid ajkán örömenek zeng egész életén keresztül. Akarod-e, hogy te is így tudj örvendezni mindig? Akkor senki másban se bízzál, csak az erős, jóságos Istenben. *Imádság.* Bocsásd meg Atyám, hogy sokszor kételkedtem

benned és elfogott a szomorúság bűne. Jelentsd meg nekem a te erődöt és védelmedet az én háborgatóim ellen s adj mindig örvendező éneket ajkaimra, még a nyomorúságban is.

16. *Cseleked. 20:28.* Isten azért adta nekünk a hit világosságát, hogy annak fényénél magunkra és a mieinkre is vigyázhassunk. Krisztus egy egész életet áldozott fel azért, hogy az ő nyáját megtartsa, hát te áldozol-e ezért munkát, időt, kényelmet, pénzt és szeretetet? Csak akkor vagy keresztyén, ha e szent felelősség hevíti szívedet. *Imádság.* Add jó Atyám, hogy a te elhívásodra, midőn vigyázóvá tettél családom, népem felett, méltó lehessen. Kösd össze szívemet a legjobb pásztoréval, hogy az ő szeretete hasson át teljesen.

17. *Zsoltár 144:1, 2.* Isten nem csak véd és segít, hanem alkalmassá is tesz a harcra az ő ellenségei ellen. Félre tehát minden gyáva érzelgősséggel és olcsó megalkuvással, ha egyszer az Úr szent személye és törvényei ellen törnek! Csak akkor remélhetjük a Krisztus teljes győzelmét, ha erős hittel bízunk benne és odaállítjuk fegyvereinket is az ő szolgálatára. *Imádság.* Bocssásd meg Atyám eddigi lanyhaságomat. Taníts a hadakozásra is, mint a Krisztus jó vitézét, hogy munkásságomat, szeretetemet kiegészítse a keresztyén bátorság.

18. *Csel 19:20.* Hogy az Isten ígéje erősen növekedjék és hatalmat vegyen, nemcsak az *imádság* szükséges, hanem a bátor *bizonyágtétel* és odaadó, önfeláldozó *szeretetmunka* is. Ahol ezek közül valamelyik hiányzik, ott elhalkul az ige és erőtelen cifraság lesz a szertartásokban. Csak az tudja elébb vinni az Úr ügyét, aki naponként meggazdagodik az igével s aki felett hatalmat nyer a Krisztus beszéde. *Imádság.* Beismerem Uram, hogy az én fogyatkozásaim sokszor gátolták igéd teljesítését. Segíts ezeket leküzdeni s gazdagíts meg naponként az élő hitben és munkás szeretetben.

19. *Dániel 9:9.* Sok ember azért nem tud az Úrhoz közelíteni, mert mindig csak bűneire gondol. De ha átsuhan lelünkön az ő megbocsátó kegyelmének édes érzése, forró szeretettel karoljuk át őt. Nem érzed-e, hogy az, aki ellen annyit viaskodol, a te Istened, a te Atyád? Óh keresd meg őt, mert ő már rég keres téged. *Imádság.* Áldott légy, irgalomnak Atyja, hogy Jézusban megbocsátottál nekünk. Add, hogy örömmel tárjuk ki szívünk ajtóját kegyelmed fénye előtt.

20. *Lukács 5:32.* Mennyi *ítélet* van Jézusunknak e szavaiban. Hát lehet-e valaki olyan igaz, hogy ne volna szüksége reá? És mennyi felemelő *vigasztalás!* Az aki legtisztább volt köztünk, nem kárhóztatott minket, hanem testvéreinek fogadott. Melyiket választjuk, az ítéletet-e vagy az ő megtartó szeretetét? *Imádság.* Ime vallást teszek előtted, Atyám, hogy sokszor nem hallok a te hívásodat, mert igaznak képzelem magam. Óh láttasd meg velem az én nyomorúságomat s téríts magadhoz.

21. *Ésaiás 49:15.* Van valaki, aki minket *mindig* szívében hordoz: a mi édes anyánk. Ő akkor is mellénk áll, segít és megkönnyez, mikor mások elítélnék, elhagynak. De az anyai szeretet is elmarad egyszer mellőlünk. Ilyenkor milyen jó belefogózni a Mennyei Atya erős karjaiba, aki mindig él, mindig segít gazdagabb, hatalmasabb, bölcsebb szeretettel, mint egy földi szülő. *Imádság.* Hálát mondok neked égi Atyám a szülői szeretet drága áldozatáért. De ha megvonod tőlem ezt az áldást, add, hogy a te jóságod igazsága bőven kárpótoljon ezért a veszteségért.

22. *János 15:19.* Krisztus nem csak földi életében, hanem most is állandóan hívja magához az ő választottait, úgy hogy mind nagyobb — dicsőségesebb tábor veszi őt körül. Nem ad ezeknek más jelt, sem zavartalan boldogságot, sem anyagi tökéletességet, csak érette forró szeretetben égő szívet. Azért nem szeret minket *mindenki*, mert ez még sokakból hiányzik. *Imádság.* Uram, te választottál el engem a Jézusban való életre. Óh add, hogy a te elhívásod boldogsága legyen az én menedémem, ha ellenem támad a világ.

23. *Zsoltár 130:7.* Ha Isten nem volna kegyelmes, akkor bizonyára nem szabadítta meg minket annyiszor. De ő még mindig reméli, hogy mi elfordítjuk szívünket a bűnös világtól és neki adjuk azt. Minden szabadításánál gondoljunk alázattal a mi bűneinkre és forró hálával az ő kegyelmére. *Imádság.* Óh, te már annyiszor megszabadítottál engem, annyiszor megke-

gyelmeztél nekem, irgalmas, jó Atyám. Segíts megőriznem lelkeim hitét, bizodalma-t te benned. A te kegyelmed érzése legyen a megújulás forrása én bennem.

24. Zsid. 12 : 12—3. Nekünk, kiknek erős Istenünk és győzelmes megváltónk van, nem szabad tétlen megadással és fáradt léptekkel járnunk. Vessük kezünket bátor munkára az Úr országáért és úgy járjunk, mint győzelmes katonák, szilárd, bizó léptekkel. Csak az lankad meg, aki a maga erejére támaszkodik, az esik kétségbe, aki az akadályok és ellenséges indulatu emberek felett nem látja a mindenhát, győzhetetlen Istent. *Imádság.* Uram add, hogy a te erődbe, végső diadalodba vetett hit öntsön új erőt lankadt tagjaimba. Ne vond meg tőlem a reménység lelkét, add, hogy reád támaszkodva mindig bátor, bizó lelkű, igaz harcosod legyek.

25. Jeremiás 33 : 8. A büntetés rendesen csak megkeményíti a lelket. De a bocsánat, a tisztá, őnzellen szeretet mindig jobbá lesz minket. Isten is úgy tisztít meg minket, hogy megbocsát nekünk. Jézus arcán láthatjuk ezt a tisztá atyai jószágot felsűgározní. Ha tisztá akarsz lenni, higjy a Jézusban ! *Imádság.* Mennyi bűn, lelki szenny van bennem Uram. Oh jöjj hozzám a te megbocsátó, felemelő irgalmassággoddal, hogy tisztuljak meg a te szeretet fényében.

26. Zsid. 13 : 20, 21. Isten mikor meg akart tanítani minket az iránta való engedelmességre és kedve szerint való életre, lerontotta azt a válaszfalat, amit köztünk és közte emelt a bűn s megmutatta, hogy nem haragszik reánk. Azóta örömmel járunk az ő kedvébe. Megtaláltad-e már te is ezt a békeséget ? *Imádság.* Mivel háláljam meg neked Uram, hogy te harag helyett békességes vagy hozzám ? Oh add, hogy az emberek tetszése helyett egyedül a te kedved szerint intézzem életem.

27. Ezékiel 39 : 7. A bűnös emberek előtt sokszor megismerteti Isten azt, hogy az ő neve szent és nem tűri, hogy őt káromolják, törvényeit lábbal tapossák, országa terjedését akadályozzák. De az ő Büntetése nekünk a fegyelmező szeretet bölcs intézkedése. Fogadjuk hát az ő büntetéseit is gyermeki hálaadással. *Imádság.* Hányszor megmutattad már nekem, igazságos Bíráim, hogy te szent vagy és téged büntetlenül megbántani nem lehet. Add, hogy sujtolásaidat is örömmel fogadjam és fordítsam azokat üdvösségemre.

28. Zsid. 10 : 25. A tudás és a jó cselekedetek sokszor felfuvalkodottakká tesznek. De az alázatos hit Isten bűnbocsátó kegyelmében és a szeretet az erőtelen, veszendő lelkek iránt, mindig megtart a másokkal való egységben. Csak ne feledjük el, hogy az egységgel még nem értünk el mindent. Ha nem intjük, építjük a nálunknál gyöngébbeket, velük együtt csak az ítélet és harag gyermekei vagyunk. *Imádság.* Órizz meg engem Uram, a másokkal való testvéri egységben. Tartsd távol tőlem a felfuvalkodottság és kegyes önzés bűneit. Tégy inkább a mások építésének alázatos szolgájává.

29. V. Mózes 32 : 36. Sokszor, Isten végzéséből, megsokasodnak a mi ellenségeink. Ne gyűlölködjünk és nyughatatlankodjunk ilyenkorsem, mert Isten a mi igaz bíránk, készen áll az ítélettelre. Bizzuk csak az ő ítéletére magunkat és ellenfeleinket. Ha szeretjük őt, s hiszünk szent fiában, kegyelmes és irgalmas hozzánk, nem engedi a gonoszokat győzni erőtelen gyermekein. *Imádság.* Te sokszor megpróbálsz engem Uram, mikor reám bocsátod ellenségeim dühét. De tudom, hogy te meg is tudod fékezni őket. Add, hogy lás-sam meg mindig a te irgalmasságodat, midőn fogyni kezd erőm.

30. Máté 15 : 8. Milyen könnyű volna Isten szolgálata, ha őt is félre lehetne vezetni beszéddel, mint az embereket. De ő Isten és nem ember, nem a külsőt nézi, hanem a belsőt és ha ez nem méltó ő hozzá, hiabavaló minden imádság, ének és kegyes beszéd. Vitted-e már igazán a te szivedet közel az Úrhoz, vagy csak külsőségekkel áltattad őt ? Nem őt, hanem magadat csaltad meg. *Imádság.* Oh hányszor állott Uram, az én szolgálatom külsőségekben, hányszor volt az én szívem tőled távol. Add, hogy járja át úgy szent Lelked ereje az én belsőmet, hogy kész legyek minden érzéssel neked szolgálni. Töröld el az én álnokságaimat a Krisztus érdeméért és adj nekem új szívet, új lelket, hogy örökké dicsérhesselek téged. N. G.

„AZ ÉN KICSINYEIM“

11. szám.

„Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket“. Márk. 10:14.

A halálból az életre.

Volt egyszer egy országban egy hatalmas rabló, aki az egész országot retteglettel gonosztetteivel. Maga is erős és nagy ember volt, de még keményebb volt a szíve, mert ha valakit megfogott, az nem szabadult ki a kezei közül, csak ha minden vagyonát odaadta, sőt gyakran még az életével is lakolnia kellett. Egyszer ez a rabló fogságba esett és elvitték és börtönbe zárták olyan országban, ahol örök hó és jég uralkodott.

De egy idő múlva egyszer csak hire terjedt, hogy a rabló megszökött börtönéből. Nemsokára vad kegyetlenséggel elkövetett rablások és gyilkolások hire igazolta, hogy a szökés hire igaz. Az egész országot megrémítette ez a hír. Az emberek alig mertek kimenni a házaikból, mert féltek, hogy a kegyetlen ember kezébe esnek. Katonaság és rendőrség hiába kereste, nem tudtak ráakadni, vagy nem mertek közel menni a helyhez, ahol a nép szerint a rabló tartózkodott.

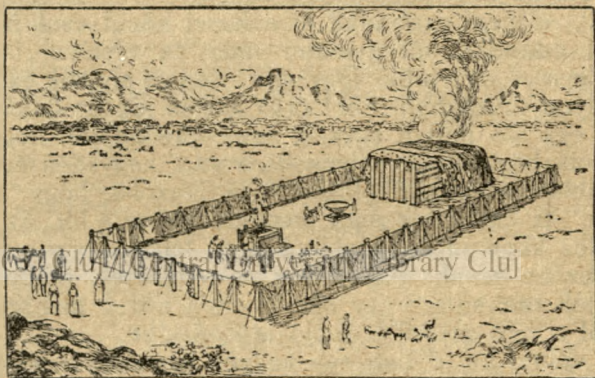
Élt ebben az időben egy kegyes keresztényen nő abban az országban, aki mikor a rabló dolgairól hallott, elgondolta, milyen jó volna, ha ezt a gonosz és elvetemült lelket az Isten evangéliuma számára meglehetne nyerni. Elhatározta tehát, hogy elmegy, felkeresi a rablót és beszél vele. Ismerősei váltig le akarták beszélni erről a tervről, mert attól tartottak, hogy ez a vad ember megöli, aki hozzá ilyen szándékkal közelít, de ő annyira el volt határozva, hogy nem engedett. Elindult hát, és sok napi vándorlás után egy sötét és vad erdőben közeljutott a gonosztevő tanyájához. A rablók rögtön reárohantak és uruk elé vitték, aki haragosan kérdezte a leánytól, mit keres itt. A leány azt felelte, hogy segítséget keresni jött és segítséget kér valaki számára, aki nagyon nagy nyomoruság között van. A rablónak megtetszett a leány bizalma és megígérte, hogy szívesen segít azon a halálos veszedelemben levő emberen. Erre a leány így felelt: „Csak ezt akartam tudni, hogy kész vagy-e segíteni, mert az a halálos veszélyben levő ember te magad vagy.“ A rabló csodálkozó pillantására kezdett beszélni neki arról a büntetésről, melyet gonosztettei miatt Istentől magára hívott és kérve kérte, hogy ne vesse meg a kegyelmet, melyet az Ur szent Fiában neki kínál.

A beszélgetés alatt a rabló mind komolyabb és komolyabb lett, míg végül a körülállók csodálkozva látták, hogy a szemei könnyekkel vannak tele, s végül kérni kezdte a leányt, mondja meg, mit tehet, hogy kikerülje az elkövetkezendő haragot.

A leány örömmel ment vissza és felment az ország fővárosába s ott az uralkodó lábaihoz borulva kért kegyelmet a megtérő bűnös számára. Az uralkodó bámulva hallgatta a történetet és csodálkozott rajta, hogy ez a leány, aki a rablóval semmi rokonságban nem áll, megtérítette azt. Szívesen engedett meg annak, ha csak országa egy ilyen gonosztevőtől megszabadul.

A gonosztevőből így lett Isten megváltott gyermeke valaki által, aki hozzája elvitte Isten kegyelmi üzenetét.

A szent sátor.

Ez a szent sátor rajza, amint a pusztában állott. A külső bekerített hely a tornác, abban van a szent hely és a szentek szentje. A tornácban éppen áldozatot mutatnak be, ég a tűz az oltáron, a tornác előtt egy néhány ember hozza az áldozati állatot. Messziről látszanak a sátrak, ahol Izrael népe lakik.

Ének.

*Habár erőm csekélyke s kevés mit tehetek
De kész vagyok Megváltóm, — szolgálni Teneked.*

*S bár nem sok, mit rám biztatsz, ajkam nem ejt panaszt
Naggyá lesz a kicsiny tett, ha Te megáldod azt.*

Himnuszok, 287.

Kapható az erd. ref. egyházkerület Igazgatótanácsánál. Cluj, Strada Brațianu 51.
Ára 50 bani.